

ÖĞRETİM YÖNTEM VE
TEKNİKLERİ

O'QITISH USULLARI VA
TEXNIKALARI

TEACHING METHODS
AND TECHNIQUES

HAZAL SULUDAĞ YAVUZ
SALAYEV JASURBEK KOMILOVICH

UO‘K:

KBK:

Hazal Yavuz, Jasurbek Salayev. Metodika o‘qitish bo‘yicha qo‘llanma (barcha fanlar misolida) / [Matn]: Uslubiy qo‘llanma / Hazal Yavuz, Jasurbek Salayev - Xiva nashriyoti, 2025. - 348 b.

Mas’ul muharrir: Jumaniyazov Farrux Shavkatovich

**Taqrizchilar: Sabirova Nasiba Ergashevna -
filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Abdullayev Nodirbek - Xiva shahridagi Ogahiy
ijod maktabi direktori**

ISBN:

Ushbu uslubiy qo‘llanma Xorazm viloyati PMM Kengashining 2025-yil 4-iyundagi 6-sonli buyrug‘iga asosan nashrga ruxsat berildi.

Ro‘yxatga olish raqami

© H.Yavuz, J.Salayev

Ushbu uslubiy qo'llanma Xorazm viloyati Pedagogik mahorat markazi direktori Jasurbek Salayev tashabbusi bilan Xiva shahridagi Prezident maktabi o'qituvchisi, xorijlik ekspert Hazal Yavuz bilan hamkorlikda ishlab chiqildi. Samarali o'qitishning usullari, O'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarini dars jarayonida qo'llash, sinfni boshqarish, baholash kabu tushunchalarga izohlar keltirilgan. Shuningdek, dars jarayonida qanday metodlar, yondashuvlar orqali o'quvchilarda kreativlikni, hamkorlikda ishlashni, muloqotga kirishishni va tanqidiy tahlil qilish kompetensiyalarini shakllantirishga yo'naltirilgan tavsiyalar berilgan. Ushbu qo'llanmada har bir o'quvchi rivojlanish imkoniyatiga ega bo'lgan inklyuziv muhitni yaratib, tabaqalashtirilgan ta'limni targ'ib qiluvchi strategiyalarga urg'u berilgan. Aynan mana shu individual ta'lim imtiyozlariga javob berish o'qitishni aloqaga aylantiradi. Pedagogik tamoyillarni o'rganishimiz o'qitish ham san'at, ham fan ekanligi haqidagi fikrni mustahkamlaydi. Tadqiqotga asoslangan va tajribadan ma'lumotga ega bo'lgan sog'lom pedagogika kontentni taqdim etishdan ko'proq narsani o'z ichiga oladi - bu qiziqishni rivojlantirish, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish va o'z-o'zini boshqarishni rag'batlantirishdir. Iskala, proksimal rivojlanish zonasi, formativ fikr-mulohazalar va o'quvchilarning avtonomiyasi kabi tamoyillar nafaqat nazariy tushunchalar, balki ular o'quvchilarga kuch va ta'limni yuksaltiruvchi amaliy vositalardir. Shu o'rinda Har bir o'qituvchi motivator ekanligi va o'quvchilarning kelajagi pedagoglarning ta'limga bo'lgan yondashuviga bog'liq ekanligini uslubiy qo'llanmada yorqin namunasini ko'rishingiz mumkin. O'ylaymizki, ushbu uslubiy qo'llanma barcha fan o'qituvchilari uchun metodik tavsiyaviy xarakterga ega bo'lgan asosiy manba bo'lib xizmat qiladi.

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE TEMEL KAVRAMLAR, ÖĞRETİM İLKELERİ

1.1. ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE TEMEL KAVRAMLAR

1. YAKLAŞIM VE MODELLER
2. STRATEJİ
3. YÖNTEM
4. TEKNİK

1.2. ÖĞRETİM İLKELERİ

1. AMACA UYGUNLUK
2. ÖĞRENCİYE GÖRELİK
3. YAŞAMA YAKINLIK
4. SOMUTTAN SOYUTA
5. BİLİNENDEN BİLİNMEYENE
6. KOLAYDAN ZORA(BASITTEN KARMAŞIĞA)
7. YAKINDAN UZAĞA
8. AÇIKLIK
9. ETKİN KATILIM
10. GÜNCELLEK
11. EKONOMİKLİK
12. BÜTÜNLÜK

MUNDARIJA

1-BO'LIM

O'QITISH-O'RGANISH JARAYONIDA ASOSIY TUSHUNCHALAR,
TA'LIM TAMOIYILLARI

1.1. O'QITISH-O'RGANISH JARAYONIDA ASOSIY

- 1.TUSHUNCHALAR
- 2.YONDASHUV VA MODELLAR
- 3.STRATEGIYA
- 4.USUL
- 5.TEXNIKA

1.2. TA'LIM TAMOIYILLARI

- 1.MAQSDAG MUVOFIQLIK
- 2.O'QUVCHIGA MOSLIK
- 3.HAYOTGA YAQINLIK
- 4.KONKRETLIK DAN MANTIQUIYLIKKA
- 5.MAVJUDDAN NOMAVJUDGA
- 6.OSONDAN QIYINGA (SODDADAN MURAKKABGA)
- 7.YAQINDAN UZOQQA
- 8.ANIQLIK
- 9.FAOL ISHTIROK
- 10.YANGILIK
- 11.IQTISODIYLIK
- 12.BUTUNLIK

CONTENTS

CHAPTER 1

FUNDAMENTAL CONCEPTS AND PRINCIPLES OF INSTRUCTION IN THE TEACHING-LEARNING PROCESS

1.1. FUNDAMENTAL CONCEPTS IN THE TEACHING-LEARNING PROCESS

1. APPROACHES AND MODELS
2. STRATEGY
3. METHOD
4. TECHNIQUE

1.2. PRINCIPLES OF INSTRUCTION

1. APPROPRIATENESS TO OBJECTIVES
2. LEARNER-CENTEREDNESS
3. RELEVANCE TO REAL LIFE
4. FROM CONCRETE TO ABSTRACT
5. FROM KNOWN TO UNKNOWN
6. FROM SIMPLE TO COMPLEX
7. FROM NEAR TO FAR
8. CLARITY
9. ACTIVE PARTICIPATION
10. RELEVANCE (TOPICALITY)
11. EFFICIENCY (ECONOMY)
12. INTEGRITY (HOLISM)

İÇİNDEKİLER

2. BÖLÜM

2.1. *ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ*

- ANLATIM YÖNTEMİ
- ÖRNEK OLAY YÖNTEMİ
- PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİ
- GÖSTERİP- YAPTIRMA YÖNTEMİ
- TARTIŞMA YÖNTEMİ
- -BÜYÜK GRUP TARTIŞMASI
- MÜNAZARA
- PANEL
- FORUM

2.2. *ÖĞRETİM TEKNİKLERİ*

- BEYİN FIRTINASI
- MİKRO ÖĞRETİM
- BENZETİM
- ARGÜMANTASYON
- KARTOPU
- ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNCE
- İSTASYON
- GÖRÜŞ GELİŞTİRME
- KONUŞMA HALKASI
- ROL OYNAMA
- DRAMA

2.3. *KAVRAM ÖĞRETİMİ TEKNİKLERİ*

- KAVRAM HARİTALARI
- ZİHİN HARİTASI
- BALIK KILÇIĞI
- YAPILANDIRILMIŞ GRİD

Kaynakça

MUNDARIJA

2-BO'LIM

2.1. TA'LIM USULLARI

- ♦ TUSHUNTIRISH USULI
- ♦ MISOLLI HOLAT USULI
- ♦ MUAMMONI HAL QILISH USULI
- ♦ KO'RSATIB – BAJARTIRISH USULI
- ♦ MUNOZARA USULI
- ♦ KATTA GURUH MUNOZARASI
- ♦ BAHLASHUV (MUNOZARA)
- ♦ PANEL
- ♦ FORUM

2.2. TA'LIM TEXNIKALARI

- ♦ MIYA BO'RONI (BEYİN FIRTINASI)
- ♦ MIKRO O'QITISH
- ♦ O'XSHATISH (BENZETİM)
- ♦ MULOHAZA (ARGÜMANTATSIYA)
- ♦ QOR TO'PI
- ♦ OLTİ SHLYAPA METODI (ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNCE)
- ♦ STANSIYA (ISTASYON)
- ♦ FIKR RIVOJLANTIRISH
- ♦ NUTQ HALQASI (KONUŞMA HALKASI)
- ♦ ROLLI O'YIN (ROL OYNAMA)
- ♦ DRAMA

2.3. TUSHUNCHA (KAVRAM) O'QITISH TEXNIKALARI

- ♦ TUSHUNCHA XARITALARI (KAVRAM HARİTALARI)
- ♦ ONG XARITASI (ZİHİN HARİTASI)
- ♦ BALIQ SKELETI (BALIK KİLÇİĞİ)
- ♦ TUZILGAN JADVAL (YAPILANDIRILMIŞ GRİD)

Adabiyotlar ro'yxati (Kaynakça)

CHAPTER 2

Instructional Methods and Techniques

2.1. Instructional Methods

- Lecture Method
- Case Study Method
- Problem-Solving Method
- Demonstration Method
- Discussion Method
 - Large Group Discussion
 - Debate
 - Panel
 - Forum

2.2. Instructional Techniques

- Brainstorming
- Micro Teaching
- Simulation
- Argumentation
- Snowball Technique
- Six Thinking Hats
- Learning Stations
- Developing Perspectives
- Talking Circle
- Role Playing
- Drama

2.3. Concept Teaching Techniques

- Concept Maps
- Mind Mapping
- Fishbone Diagram (Ishikawa Diagram)
- Structured Grid

References

1. BÖLÜM

ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE TEMEL KAVRAMLAR, ÖĞRETİM İLKELERİ

ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE TEMEL KAVRAMLAR

1. Yaklaşım/Model: Öğretimin temelini oluşturan temel felsefeyi açıklayan genel bir bakış açısıdır. Yaklaşım/model öğretimin nasıl olması gerektiği hakkında öğrenme kuramlarını temele alarak genel görüş bildirir. Öğretim yaklaşımlarının sayısı oldukça fazladır. Örneğin; yapılandırmacılık, tam öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme ve yaşam boyu öğrenme birer yaklaşımdır.

2. Strateji: Amaçlara ulaşmayı sağlayan ve öğrenme ve öğretim yönteminin seçimine yön veren genel bir plan ve tasarımıdır. Öğretim stratejisi bir yandan işlenecek dersin genel bir çerçevesini çizerken bir yandan da ders esnasında öğretmen ve öğrencilerin rollerini belirler. Öğretim stratejileri üç tanedir:

- Sunuş yoluyla öğretim
- Buluş yoluyla öğretim
- Araştırma-inceleme yoluyla öğretim.

3. Yöntem: Amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur. Öğrenme ünitesinin hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla öğretim stratejisine uygun şekilde kullanılan bir öğretme yoludur. Öğretim yöntemleri beş tanedir:

- Anlatım,
- Tartışma,
- Örnek olay,
- Problem çözme
- Gösterip- yaptırma.

4. Teknik: Bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünüdür. Teknikler, öğretme biçimini ve yöntemini uygulamaktır. Öğretim tekniklerinin sayısı çok fazladır. Çünkü dersi farklı tekniklerle işlemek önemlidir.

- İstasyon,
- Soru-cevap,
- Görüş geliştirme,
- Drama,
- Benzetim
- Beyin fırtınası

O‘QITISH-ORGANISH JARAYONIDA ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TA’LIM TAMOIYILLARI

O‘QITISH-ORGANISH JARAYONIDA ASOSIY TUSHUNCHALAR

1- Yondashuv / Model:

Ta’limning asosiy falsafasini tushuntiruvchi umumiy qarashdir. Yondashuv yoki model – ta’lim qanday bo‘lishi kerakligi haqida o‘quv nazariyalariga tayangan holda umumiy fikr bildiradi. O‘qitish yondashuvlarining soni juda ko‘p. Masalan, konstruktivizm (shakllantiruvchi yondashuv), to‘liq o‘rganish, hamkorlikka asoslangan ta’lim va umr bo‘yi o‘rganish — bularning barchasi bir yondashuv sifatida qaraladi.

2- Strategiya:

Maqsadlarga erishishni ta’minlaydigan hamda o‘qitish va o‘rganish usullarini tanlashga yo‘naltiruvchi umumiy reja va dizayndir. Ta’lim strategiyasi bir tomondan darsning umumiy doirasini belgilasa, boshqa tomondan o‘qituvchi va o‘quvchilarning darsdagi rollarini aniqlaydi. O‘qitish strategiyalari uch xil bo‘ladi:

- Taqdimot orqali o‘qitish (sunuʻ yo‘li bilan),
- Kashfiyot orqali o‘qitish (buluʻ yo‘li bilan),
- Tadqiqot va tahlil orqali o‘qitish (izlanish va o‘rganish asosida).

3- Usul:

Maqsadlarga erishish uchun ongli ravishda tanlangan va amal qilinadigan tartibli yo‘ldir. Bu — o‘quv bo‘linmasidagi maqsadlarga erishish uchun o‘qitish strategiyasiga muvofiq qo‘llaniladigan o‘qitish yo‘lidir.

O‘qitish usullari beshta asosiy ko‘rinishga ega:

- Tushuntirish (ma’ruza),
- Munozara (bahs-munozara),
- Vaziyatli tahlil (real yoki faraziy holatlarni o‘rganish),
- Muammoni hal qilish (problemani yechish),
- Ko‘rsatib bajartirish (amaliy mashq orqali).

4- Texnika (uslub):

O'qitish usulini amaliyotga tadbiq qilish shakli yoki sinfdagi bajariladigan jarayonlar majmuidir. Texnikalar — o'qitish usulini va shaklini amalga oshirish vositasidir. O'qitish texnikalarining soni juda ko'p, chunki darsni har xil texnikalar bilan o'tkazish muhim ahamiyatga ega. Masalan:

- Stansiya (istasyon),
- Savol-javob (soru-cevap),
- Fikrni rivojlantirish (görüş geliştirme),
- Drama (rol o'ynash orqali o'rganish),
- Imitatsiya (benzetim – o'xshatish),
- Aqliy hujum (beyin fırtınası – tezkor g'oyalar almashinuvi).

CHAPTER 1

Fundamental Concepts and Principles in the Teaching-Learning Process

Fundamental Concepts in the Teaching-Learning Process

1. Approach/Model

An approach or model refers to a broad perspective that outlines the fundamental philosophy underlying instruction. It provides a general view based on learning theories about how teaching should be conducted.

There are numerous instructional approaches. For example, constructivism, mastery learning, cooperative learning, and lifelong learning are all considered instructional approaches.

2. Strategy

A strategy is a general plan or design that facilitates the achievement of educational objectives and guides the selection of teaching and learning methods. Instructional strategies not only frame the overall structure of a lesson but also define the roles of teachers and students during instruction. There are three main instructional strategies:

- **Expository (Presentation-Based) Teaching**
- **Discovery-Based Teaching**
- **Inquiry-Based Teaching**

3. Method

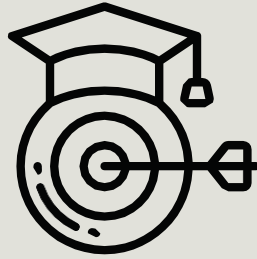
A method is a systematic path consciously chosen and followed to achieve specific objectives. It is a means of instruction aligned with a particular strategy, aimed at achieving the learning outcomes of a unit. There are five primary instructional methods:

- **Lecture**
- **Discussion**
- **Case Study**
- **Problem Solving**
- **Demonstration and Practice**

4. **Technique**

A technique is the specific implementation or operationalization of a teaching method, encompassing all in-class activities. Techniques are concrete applications of teaching methods. There are many instructional techniques, as utilizing varied techniques enhances the effectiveness of the learning process. Examples include:

- **Learning Stations**
- **Question and Answer**
- **Developing Perspectives**
- **Drama**
- **Simulation**
- **Brainstorming**

ÖĞRETİM İLKELERİ
TA'LİM TAMOYILLARI
PRINCIPLES OF INSTRUCTION

ÖĞRETİM İLKELERİ

Öğretim ilkeleri "hedef ve kazanımlara ulaştıran, doğruluğu bilimsel olarak kanıtlanmış, her yaş ve düzey için genel kabul görmüş öğretim sürecini düzenleme uygulamalarıdır."

Öğretim ilkeleri içeriğin ve ders kitaplarının düzenlenmesinde, öğrenme-öğretme sürecinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde önemli rol oynar.

TA'LİM TAMOYILLARI

Ta'lim tamoyillari – bu maqsad va natijalarga erishishga olib boruvchi, ilmiy jihatdan isbotlangan, barcha yosh va darajalar uchun umumiy qabul qilingan ta'lim jarayonini tartibga soluvchi usullar majmuidir.

Ta'lim tamoyillari:

o'quv mazmuni va darsliklarni tuzishda, o'qitish

va o'rganish jarayonini rejalashtirish,

uni amalga oshirish va baholashda muhim rol o'ynaydi.

Principles of Instruction

Instructional principles are **scientifically validated, widely accepted guidelines** that structure the teaching process and help ensure that educational objectives and learning outcomes are achieved across all age groups and educational levels.

These principles play a **crucial role** in the **design of content and textbooks**, as well as in the **planning, implementation, and evaluation** of the teaching-learning process. They serve as foundational practices that enhance the coherence, effectiveness, and quality of instruction.

1. Hedefe Görelilik (Amaca uygunluk)

Eğitimin temel gayesi bireyde istendik davranış değişiklikleri oluşturarak hedeflere ulaşmaktır. Hedeflere ulaşmak için amaca hizmet eden ve hedefe ulaşmayı kolaylaştıran uygulamalar düzenlenmelidir. Derste ulaşılabilecek kazanımlar doğrultusunda öğrenme-öğretme sürecinin yapılandırılmasına hedefe görelilik denir. Bu yüzden hedefe uygun düzenlemeler yapmak için öğretmenler öncelikle hedefin hangi alanda olduğunu (bilişsel, duyuşsal, devinışsel) belirlemeli sonrasında ise hedefin hangi düzeyde olduğunu saptamalı ve buna uygun yöntem/teknikler seçmelidir.

Kimya dersi işleyen bir öğretmen dersindeki bir konuyu öğrencilerine deney yaptırarak öğretmelidir. Yani dersinin hedefine uygun bir yöntem-teknik seçerek öğrencilerinin yaparak yaşayarak tecrübe kazanmasını sağlamalıdır. Derste bahsedilen konu sözlü olarak anlatıldığında öğrencilerin konuyu yeteri kadar öğrenmesi mümkün değildir.

2. Öğrenciye Görelilik (Çocuğa uygunluk)

Öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecini düzenlerken öğrencilerin gelişim düzeyi, hazırbulunuşluğu, ihtiyaç, ilgi, yetenek, beklenti ve bireysel farklılıklarını dikkate alması, öğrenciye görelilik ilkesidir. Bu yüzden farklı eğitim düzeylerinde farklı süreçler düzenlenir. Çağdaş eğitim kuramlarına ve programlarına göre öğrenci öğrenme-öğretme sürecinin merkezinde yer almalı.

Örneğin ana sınıfa giden öğrencilere bilimsel beceriler ve yetkinlikler kazandırmak için onların anlayabileceği düzeyde etkinlikler hazırlanıp öğrencinin somut olarak öğrenmesine imkan sağlanır. Ancak lise düzeyindeki bir öğrenciye bilimsel beceriler ve yetkinlikler kazandırılırken üst düzey etkinlikler tercih edilebilir. Buradaki hareket noktası öğrencinin yaşı, yetenekleri, gelişim özellikleridir.

Bu ilke esas alındığında, gerek konu seçim ve işlenişinde gerek okul binası, sınıftaki oturma düzeni, ders kitabı ve diğer ders malzemeleri ve dersin işleniş sırasında "öğrenci merkezli" bir öğretim ortaya çıkmış olur.

3. Yaşama Yakınlık (Hayatilik)

Yaşama yakınlık İlkesi, okulda verilen eğitimin gerçek hayatla ilişkilendirilmesi veya gerçek yaşamda işlevsel olması, işe yaraması anlamına gelmektedir. Bireye ihtiyaç duyduğu gerekli bilgilerin öğretilmesi hayatilik ilkesi ile ilgilidir.

Toplama ve çıkarma işlemini öğrenen çocuklara performans görevi olarak ebeveynleri ile birlikte gittikleri bir markette alışverişi yapma, alınanları hesaplama, ödeme yapma ve para üstü alıp-verme devinin verilmesi okulda öğrenilenlerin gerçek yaşamla ilişkilendirilmesine yönelik uygulamalardır.

4. Somuttan Soyuta Somuttan soyuta ilkesi, bilgilerin öncelikle çok sayıda (özellikle de dokunma duyusu) duyu organını harekete geçirecek şekilde somut, sonrasında soyut olarak öğretilmesidir.

İlkokul birinci sınıf öğrencilerine toplama işlemi öncelikle fındık, fasulye vb. gerçek nesnelerle veya abaküs gibi araçlarla yaptırılıp, sonrasında rakam sembolleriyle yaptırılması somuttan soyuta ilkesi ile ilgilidir.

5. Bilinenden Bilinmeyene Bilinenden bilinmeyene ilkesi, öğrencilerin bildikleri konulardan yola çıkarak bilmedikleri kavramı anlamlandırmalarını kolaylaştırılır. Bunun için hedef kavrama (bilinmeyen) ulaşmada kaynak kavram (bilenen) kullanılır. Öğrencilere ön bilgilerinin hatırlatılması bilinenden bilinmeyene ilkesi ile ilgilidir. Çünkü etkili ve kalıcı bir öğrenme, önceden öğrenilenlerle yeni öğrenilenler arasında bağ kurulabildiği oranda gerçekleşir.

Öğrencilere yazma becerisi öğretilirken önce kelime, sonra cümle ardından paragraf ve metin yazma öğretilir.

6. Kolaydan Zora (Basitten Karmaşığa)

Basitten karmaşığa ilkesi, öğrenme-öğretme sürecinin öğrencilerin kolayca yapabileceği işlem ya da becerilerden başlayıp kademe kademe zorlaşacak şekilde düzenlenmesidir. Bu ilke öğrencilere özgüven kazandırır ve öğrenilmiş çaresizlik yaşanma olasılığını azaltır. Öğretime zor konular- dan başlanması öğrencilerde başarısızlık algısı oluşturabilir.

İlkokul öğrencilerine toplama işlemi öğretilirken önce zorlanmadan yapabilecekleri örnekleri yaptırıp adım adım zor işlemler yaptırılır.

7.Etkin Katılım (Aktivite/İş) Etkin katılım (Yaparak-yaşayarak/Aktivite/İş) ilkesi öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenme- öğretme sürecinin aşamalarına dahil olması ve kendi öğrenme sorumluluğunu üstlenmesidir. Bu yüzden öğrenciler derste pasif dinleyici olmaktan çıkarılmalı ve okuyan, yazan, soran, cevaplayan, düşünen, yapan, değerlendiren konumuna getirilmelidir. Yani öğrenci öğrenme-öğretme sürecinin planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında aktif görev almalıdır.

Dersinde masallar konusunu anlatan öğretmen okudukları masalları öğrencilerin sınıfta canlandırıp tiyatro yapmasını ister

8. Açıklık (Alenilik) ilkesi, öğretmenin bir yandan konuyu açık ve anlaşılır bir dille anlatırken bir yandan örnekler vermesi ve görsel materyaller kullanarak öğrenmenin kalıcılığını artırmasıdır. Öğretmenler konuyu veya yapılacakları öğrencilerin anlayabileceği bir dille anlatırken, görme duyusunu harekete geçirecek materyalleri de devreye sokmalıdır. Örneğin öğretmen anlatım yöntemiyle ders işlerken anlatımını sunumla desteklemesi öğrencilerin konuyu anlamasını kolaylaştırır. Yapılan araştırma- lar da görme duyusunun öğrendiklerimiz üzerinde % 75 oranında etkili olduğu bulunmuştur. İşitme duyusunun öğrendiklerimiz üzerindeki etkisi ise % 13 olarak gösterilmektedir. Bu durumda açıklık ilkesi hem görme hem de işitme duyusunu devre- ye soktuğu için önemlidir. Elbette öğrenme sürecine katılan duyu organı sayısı ne kadar artarsa öğrenmenin kalıcılığı o düzeyde artar.

Öğretmen dersini anlatırken öğrencilerine konuyu açık anlaşılır bir dille anlatırken bir yandan da konusuna uygun materyaller kullanarak işlediği konuyu en iyi öğretmeye çalışır.

9.Ekonomiklik ilkesi, kısa sürede, az emek harcayarak çok sayıda kazanıma ulaşmaktır.

Öğrencilerini bir müzik konserine götüren öğretmen, onlara müzik eğitimi hakkında bilgi verebilir ardından toplum içinde nasıl davranmaları gerektiği hakkında onlara yol gösterir ve konser ardından duygu ve düşüncelerini bir kompozisyon olarak yazmalarını ister.

10.Bütünlük

Bütünlük İlkesi, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve fiziksel alanların tamamında geliştirilmesi ile ilgilidir Çağdaş eğitim programları, öğrencilerin bütüncül olarak gelişmesine odaklanır.

1. Maqsadga muvofiqlik (Hedefga yo'naltirilganlik)

Ta'limning asosiy maqsadi — shaxsda istalgan ijobiy xatti-harakat (xulq) o'zgarishlarini shakllantirish orqali belgilangan maqsadlarga erishishdir. Maqsadlarga erishish uchun unga xizmat qiluvchi va o'quv jarayonini yengillashtiruvchi usullar rejalashtirilishi lozim. Dars davomida erishilishi kerak bo'lgan natijalar asosida o'quv-o'qituv jarayonini tashkil etishga maqsadga muvofiqlik deyiladi. Shu bois, o'qituvchi avvalo maqsadning qaysi sohaga tegishli ekanini (kognitiv – bilimga oid, affektiv – hissiy, psixomotor – harakatga oid) aniqlab olishi, so'ng esa uning murakkablik darajasini baholab, mos metod va texnikalarni tanlashi zarur.

 Masalan, kimyo darsida o'qituvchi bir mavzuni o'quvchilarga amaliy tajriba orqali tushuntiradi. Ya'ni dars maqsadiga mos metod va texnikani tanlab, o'quvchining faol ishtirok etib, tajriba asosida bilim olishini ta'minlaydi. Faqat og'zaki tushuntirish orqali mavzu yetarlicha o'zlashtirilmaydi.

Bu tamoyil asosida, mavzu tanlash va uni o'qitish, maktab binosi, sinfdagi o'rindiqlar tartibi, darsliklar va boshqa vositalar — barchasi o'quvchi markazida tashkil qilinadi.

2. O'quvchiga yo'naltirilganlik (Bolaga moslik)

Ta'lim jarayonini tashkil etishda o'quvchilarning rivojlanish darajasi, tayyorgarligi, ehtiyoj va qiziqishlari, qobiliyati, kutgan natijalari va individual farqlari hisobga olinadi. Bu tamoyil o'quvchiga yo'naltirilganlik deb ataladi. Zamonaviy ta'lim nazariyalari va dasturlariga ko'ra, o'quvchi o'qitish va o'rganish jarayonining markazida bo'lishi kerak.

 Masalan, maktabgacha yoshdagi bolalarga ilmiy ko'nikmalarni shakllantirish uchun ular tushunadigan darajadagi konkret mashg'ulotlar rejalashtiriladi. Ammo o'rta maktab o'quvchilariga ilmiy ko'nikmalar murakkab va yuqori darajadagi faoliyatlar orqali berilishi mumkin. Harakat nuqtasi — o'quvchining yoshi, salohiyati va rivojlanish xususiyatlaridir.

3. Hayotga yaqinlik (Hayotiylik)

Bu tamoyil, maktabda berilayotgan ta'limning real hayot bilan bog'liq bo'lishi yoki hayotda amaliy ahamiyatga ega bo'lishi kerakligini bildiradi. Shaxsga zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni o'rgatish hayotiylik tamoyiliga asoslanadi.

 Toplama va ayirish amallarini o'rganayotgan bolalarga bajarish topshirig'i sifatida ota-onasi bilan birga bozorga (do'konga) borib xarid qilish, xarid qilingan mahsulotlarni hisoblash, to'lovni amalga oshirish hamda pulning qaytimini olish-berish kabi faoliyatlarni bajarish topshirilishi — maktabda o'rganilgan bilimlarning real hayot bilan bog'lanishiga qaratilgan amaliy mashg'ulotlardandir.

4. Konkretlikdan mavhumlikka (Aniqdan mavhumga)

Bu tamoyilga ko'ra, bilimlar avval sensor (sezgi) organlariga — ayniqsa, teginish orqali seziladigan shaklda berilishi, so'ngra mavhum tushunchalarga o'tilishi kerak.

Masalan, sonlarni qo'shish va ayirishni o'rganayotgan bolalarga bozorcha o'yinlari, xarid qilish, narxlarini hisoblash va qaytim olish kabi topshiriqlar berilishi bilimlarning hayot bilan bog'lanishiga xizmat qiladi.

1-sinf o'quvchilariga qo'shish amali avval yong'oq, loviya yoki abakus kabi vositalar bilan, keyin raqamlar orqali o'rgatiladi. Bu Aniqdan mavhumga tamoyilining yaqqol ko'rinishidir.

5. Ma'lumdan noma'lumga

Bu tamoyil o'quvchilarning ilgari bilgan bilimlari asosida yangi bilimlarni o'zlashtirishini osonlashtiradi. Ma'lum (avvalgi bilimlar) yordamida noma'lum (yangi tushuncha) o'zlashtiriladi.

O'quvchilarning oldingi bilimlarini eslatib o'tish bu tamoyilga asoslanadi. Chunki samarali va barqaror o'rganish faqat yangi va eski bilimlar o'rtasida bog'lanish mavjud bo'lsa ro'y beradi.

O'quvchilarga yozish ko'nikmasi o'rgatilayotganda avval so'z, so'ngra gap, undan keyin esa paragraf va matn yozish o'rgatiladi.

6. Osondan qiyinga

Bu tamoyilga ko'ra, o'quv jarayoni o'quvchilar osongina bajaradigan faoliyatlardan boshlab, bosqichma-bosqich murakkabroq bosqichlarga o'tkaziladi. Bu o'quvchiga o'ziga ishonch beradi, "o'rganilgan ojizlik" (learned helplessness) holatining oldini oladi.

Masalan, yozish ko'nikmasini shakllantirishda avval so'z, keyin gap, so'ng paragraf va matn yozishga o'tiladi.

Yoki qo'shish amali $2+2=4$ kabi oddiy misollardan boshlab, murakkabrog'i $100+200=300$ ga qadar o'rgatiladi.

7. Faol ishtirok (Faollik, Amaliy ishtirok)

Bu tamoyilga ko'ra, o'quvchi darsda faol ishtirok etadi, tajriba orqali, savol-javob, o'qish, yozish, tahlil qilish orqali o'z bilimini o'zi shakllantiradi. O'quvchi faqat tinglovchi emas, balki o'rganish jarayonining rejalashtirish, amalga oshirish va baholash bosqichlarida faol ishtirokchi bo'lishi kerak.

Masalan, ertak mavzusini o'tayotgan o'qituvchi o'quvchilardan o'qigan ertaklarini sinfda sahnalashtirishlarini so'raydi.

8. Aniqlik, tushunarlilik

Bu tamoyilga ko'ra, o'qituvchi mavzuni ochiq va sodda tilda tushuntiradi, misollar keltiradi va ko'rgazmali materiallardan foydalanadi.

Masalan, o'qituvchi darsni og'zaki tushuntirayotganda, uni vizual taqdimot (slayd) bilan birgalikda olib borishi o'quvchilarning tushunishini osonlashtiradi.

Tadqiqotlarga ko'ra, ko'rish orqali o'rganilganlar 75% gacha, eshitish orqali esa 13% gacha ta'sirga ega. Shuning uchun bu tamoyil ta'limda bir nechta sezgi organini faollashtirish orqali o'rganishni kuchaytiradi.

9. Iqtisodiylik (Tejamkorlik)

Bu tamoyil qisqa vaqt va kam resurs bilan maksimal natijaga erishishni bildiradi.

Masalan, o'quvchilarni konsertga olib borgan o'qituvchi, ularga musiqa haqida bilim beradi, jamoat joylarida qanday tutish kerakligini o'rgatadi va konsertdan so'ng his-tuyg'ulari asosida insho yozdiradi. Shu tarzda ko'p maqsad bir faoliyat orqali amalga oshiriladi.

10. Butunlik

Bu tamoyil o'quvchining bilim (kognitiv), hissiy (affektiv) va jismoniy (psixomotor) rivojlanishini birgalikda nazarda tutadi.

Zamonaviy ta'lim dasturlari o'quvchilarni yaxlit tarzda – har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan.

1. Goal-Oriented Instruction (Appropriateness to Objectives)

The fundamental aim of education is to achieve desired behavioral changes in individuals. To reach these goals, instructional practices should be organized in a way that serves the purpose and facilitates goal attainment. Structuring the teaching-learning process according to the intended outcomes of a lesson is referred to as **goal-oriented instruction**.

In order to make appropriate instructional arrangements, teachers must first determine **which domain** the objective belongs to—**cognitive, affective, or psychomotor**. Then, they must assess the **level** of the objective and select appropriate **methods and techniques** accordingly.

For instance, a chemistry teacher should teach certain topics by having students conduct experiments. In doing so, the teacher chooses a method and technique aligned with the lesson's objective, enabling students to learn through hands-on experience. Merely explaining the topic verbally would not provide students with a sufficient level of understanding.

2. Learner-Centeredness (Appropriateness to the Student)

The principle of learner-centeredness requires that teachers take into account students' **developmental levels, readiness, needs, interests, abilities, expectations, and individual differences** when designing the teaching-learning process. For this reason, instructional processes vary across different levels of education.

According to contemporary educational theories and curricula, the student should be placed at the **center** of the learning process.

For example, in a preschool setting, activities designed to develop scientific skills and competencies should be tailored to the child's level of understanding and allow for **concrete learning experiences**. In contrast, at the high school level, **more advanced activities** may be appropriate for fostering similar skills and competencies. Here, key factors include the student's **age, abilities, and developmental characteristics**.

When this principle is applied, the result is a **student-centered approach** to teaching—reflected not only in content selection and delivery but also in the design of school buildings, classroom seating arrangements, textbooks, instructional materials, and overall classroom practices.

3. Relevance to Real Life (Vitality / Practicality)

The principle of relevance to real life refers to the **connection between school-based education and real-life experiences**, emphasizing that learning should be meaningful and functional in everyday contexts. This principle is concerned with teaching learners the knowledge and skills they will actually need and use.

For example, giving students who have learned addition and subtraction a performance task—such as going shopping with their parents, calculating purchases, making payments, and managing change—is a practical application of school learning to real-life situations. This reflects the vitality principle by **bridging academic learning with everyday life**.

4. *From Concrete to Abstract*

This principle suggests that knowledge should first be taught using **concrete materials and experiences** that engage multiple senses—especially the sense of touch—before moving on to more **abstract representations**.

For instance, first-grade students learning addition should initially practice using real objects like hazelnuts or beans, or tools such as an abacus. Only after developing a tangible understanding should they transition to symbolic representations like numbers. This gradual progression supports comprehension and retention.

5. *From Known to Unknown*

The principle of moving from known to unknown facilitates learning by **linking new information to students' existing knowledge**. In this approach, familiar concepts (the known) serve as a foundation for understanding new, unfamiliar content (the unknown).

This principle underscores the importance of **activating prior knowledge** at the start of a lesson. Effective and lasting learning occurs when connections are made between what has already been learned and what is newly introduced. For example, when teaching writing skills, instruction typically begins with words, then progresses to sentences, followed by paragraphs, and finally full texts.

6. *From Simple to Complex (From Easy to Difficult)*

This principle advocates for structuring the learning process so that it begins with tasks or skills that students can perform easily,

and gradually increases in complexity. This **builds students' confidence**, enhances engagement, and reduces the likelihood of learned helplessness.

For example, when teaching elementary students how to perform addition, instruction should begin with **simple problems** that they can complete without difficulty, then **progress step by step** toward more challenging ones. Starting with overly complex material may lead to feelings of failure or inadequacy.

7. Active Participation (Learning by Doing and Experiencing)

The principle of active participation emphasizes that students should be **actively involved in all phases** of the teaching-learning process and take **responsibility for their own learning**. Learners should not remain passive listeners in class; rather, they should engage in activities such as **reading, writing, questioning, answering, thinking, performing, and evaluating**.

This principle encourages students to participate in **planning, implementing, and evaluating** learning activities.

For example, a teacher covering the topic of fairy tales may ask students to **dramatize the stories** they have read by performing short plays in class, thus making learning interactive and meaningful.

8. Clarity

The principle of clarity involves the teacher **explaining topics in a clear and understandable language**, while also **using relevant examples and visual materials** to enhance retention and compre-

hension. To make learning more permanent, teachers should activate the **visual senses** of students alongside auditory inputs.

For instance, when delivering a lecture, a teacher may also use **presentations or visual aids** to support the explanation. Research has shown that **visual perception accounts for approximately 75%** of what we learn, whereas **hearing contributes around 13%**. Therefore, by appealing to both senses, the principle of clarity significantly boosts learning effectiveness. In general, **the more sensory modalities involved**, the greater the retention of knowledge.

9. Efficiency (Economy)

The principle of efficiency refers to achieving **maximum learning outcomes in a short time and with minimal effort**. It emphasizes the importance of time, energy, and resources being used wisely in the learning process.

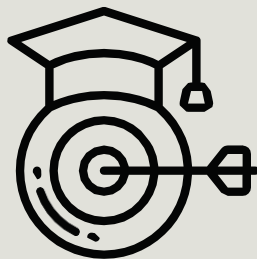
For example, a teacher who takes students to a music concert can simultaneously teach about music education, appropriate social behavior in public settings, and later ask students to write a reflective composition expressing their thoughts and emotions—thus achieving multiple learning objectives through a single activity.

10. Integrity (Holism)

The principle of integrity focuses on the **holistic development** of students across **cognitive, affective, and psychomotor domains**. Contemporary education programs are designed to support learners not only intellectually but also emotionally and physically,

aiming to foster **balanced and comprehensive personal development**.

This principle encourages educational practices that address the **whole child**, integrating knowledge, emotions, skills, and values into a unified learning experience.

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ
O'QITISH USULLARI
TEACHING METHODS

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Öğretim Yöntemi Nedir?

Öğretim yöntemi, öğretmenin dersi işlerken hedefe ulaşmak için izlediği sistemli yol ve tekniktir.

Bu yöntemler, öğrencilerin derse katılımını artırmak, öğrenmeyi kolaylaştırmak ve bilgiyi kalıcı hale getirmek amacıyla seçilir ve uygulanır.

Öğretim Yöntemlerini Kullanmanın Faydaları:

1. Öğrenci Merkezli Öğrenme Sağlanır: Yöntemler, öğrencilerin aktif katılımını destekler ve bilgiyi kendi çabalarıyla keşfetmelerini sağlar.
2. Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Gelişir: Tartışma, problem çözme gibi yöntemler; analiz, değerlendirme ve karar verme becerilerini güçlendirir.
3. Kalıcı ve Anlamlı Öğrenme Oluşur: Görerek, uygulayarak ve tartışarak öğrenen öğrenci, bilgiyi daha uzun süre zihninde tutar ve hayata transfer eder.

O'QITISH USULLARI

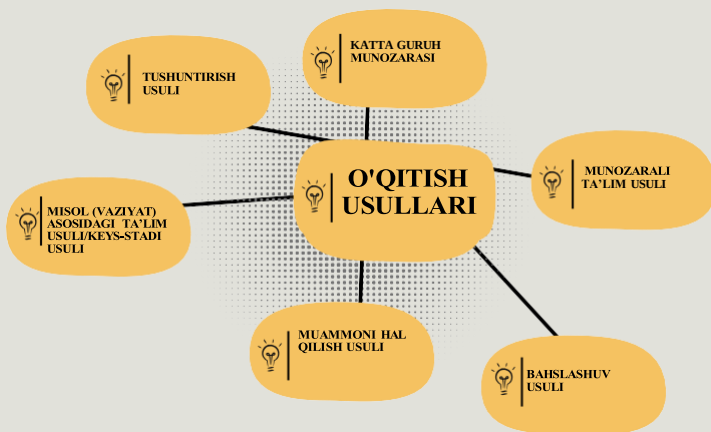
TA'LIM USULI NIMA?

Ta'lim usuli o'qituvchining darsni o'qitishda belgilangan maqsadga erishish uchun izlaydigan tizimli yo'l va usullar majmuidir.

Bu usullar o'quvchilarning darsdagi ishtirokini oshirish, o'qishni yengillashtirish va bilimni mustahkamlash maqsadida tanlanadi va qo'llaniladi.

Ta'lim Usullaridan Foydalanishning Afzalliklari:

1. O'quvchi Markazli Ta'lim Tashkil Etiladi:
2. Turli usullar o'quvchilarning faol ishtirokini qo'llab-quvvatlaydi va bilimni o'z kuchi bilan kashf etish imkonini beradi.
3. Tanqidiy va Ijodiy Fikrlash Rivojlanadi:
4. Munozara, muammoni hal qilish kabi usullar tahlil qilish, baholash va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.
5. Barqaror va Mazmunli O'rganish Yuzaga Keladi:
6. Ko'rib, bajarar ekan, munozara qilib o'rganayotgan o'quvchi bilimni uzoq vaqt eslab qoladi va uni hayotga tatbiq eta oladi.

Teaching Methods

What is Teaching Method?

An instructional(teaching) method is a **systematic approach or technique** employed by the teacher during instruction to achieve specific learning objectives. These methods are selected and implemented to **enhance student engagement, facilitate learning, and promote long-term retention** of knowledge.

Benefits of Using Instructional Methods

1. Promotes Student-Centered Learning:

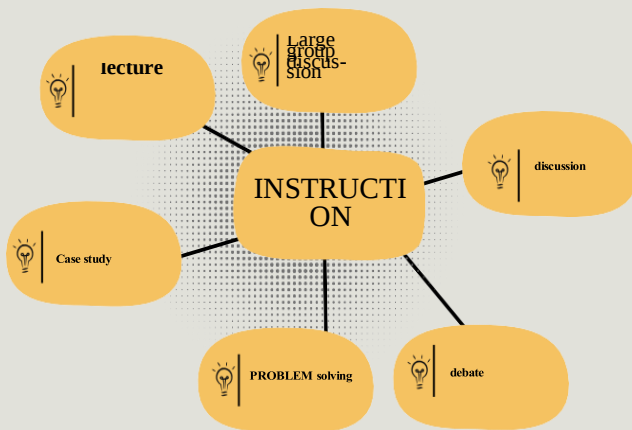
Instructional methods support **active student participation**, enabling learners to **explore and discover knowledge independently** through inquiry and engagement.

2. Enhances Critical and Creative Thinking:

Methods such as **discussion** and **problem-solving** foster the development of **analytical, evaluative, and decision-making skills**, encouraging students to think critically and creatively.

3. Facilitates Meaningful and Lasting Learning:

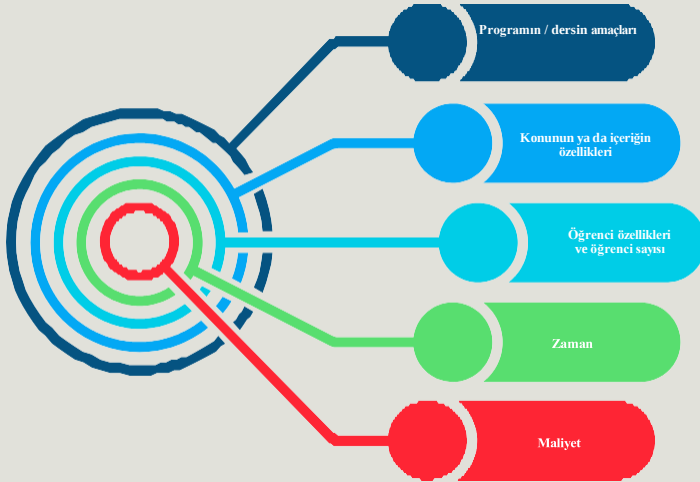
When students learn through **visuals, hands-on activities, and interactive discussions**, they retain information more effectively and are better able to **apply their knowledge in real-life contexts**.

YÖNTEM SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Öğretim yöntemleri, bilgiyi öğrencilere etkili bir şekilde aktarmak ve onların öğrenme sürecini desteklemek için kullanılan sistematik yaklaşımlardır. Her yöntemin arkasında belirli bir mantık ve amaç bulunur.

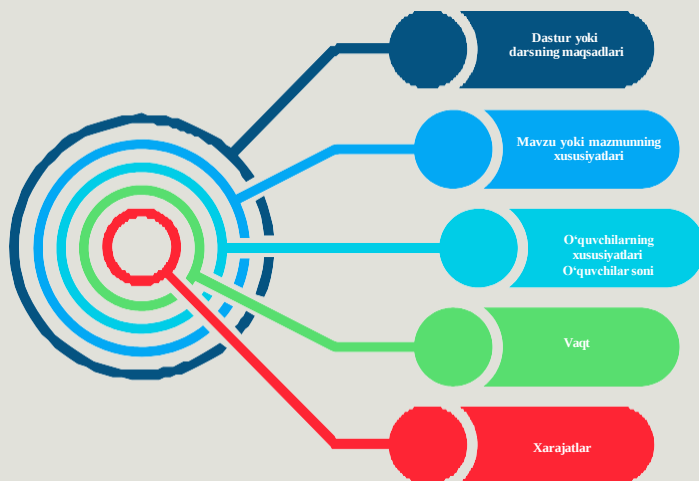
Bir konunun öğretiminde kullanılacak yöntemler seçilirken aşağıda belirtilen faktörleri göz önünde bulundurmak gerekir.

USULLARNI TANLASHGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR

Ta'lim usullari — bu bilimni o'quvchilarga samarali yetkazish va ularning o'rganish jarayonini qo'llab-quvvatlash uchun ishlatiladigan tizimli yondashuvlardir. Har bir usul ortida ma'lum bir mantiq va maqsad mavjud.

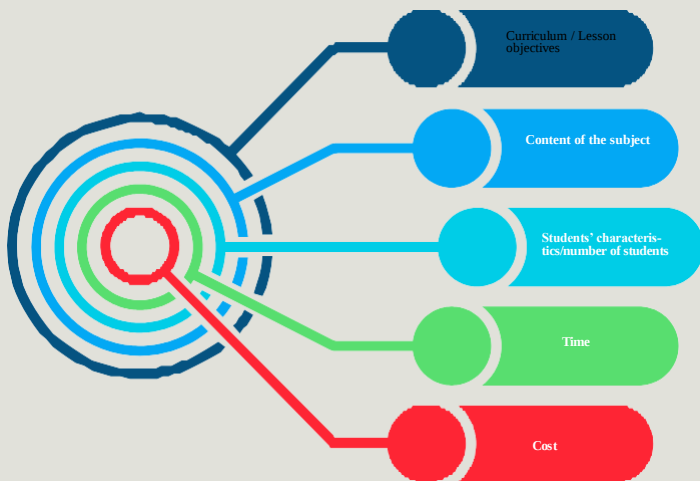
Ma'lum bir mavzuni o'qitishda qanday ta'lim usullaridan foydalanish kerakligini belgilashda quyidagi omillarni inobatga olish zarur.

Factors Influencing the Selection of Instructional Methods

Instructional methods are systematic approaches used to effectively convey knowledge to students and to support their learning processes. Each method is grounded in a specific rationale and is intended to achieve particular educational objectives.

When selecting methods for teaching a given topic, it is essential to consider the following factors:

PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİ

1. Öğrenci merkezli bir stratejidir.
 2. Bilişsel alanın uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarına ilişkin kazanımların gerçekleştirilmesinde kullanılır.
 3. Gerçek hayatta karşılaşılan problem durumları ele alınır.
 4. Gerçek yaşam problemleri seçilirken öncelikle dersin hedefine uygun olmasına dikkat edilir.
 5. Ardından disiplinler arası yaklaşım gerektirmesi ve alternatif çözüm yolları üretilebilecek bir sorun olması kriterine uyması gerekir.
 6. Tümevarım ve tümdengelsel süreçler birlikte kullanılır.
 7. Bilimsel yöntem süreçlerini kullanma ve bilimsel düşünme becerisini geliştirmek amacıyla en fazla problem çözme yanında deney, gözlem, proje gibi öğretim yöntemleri kullanılır.
- Faydaları aşağıdaki gibidir:

Problem çözme becerisini geliştirir.

İş birliğine dayalı öğrenmeyi destekler.

Bilimsel düşünme becerisini kazandırır.

Öğrencilerin öğrenme sorumluluğunu artırır.

Eleştirel düşünme becerisi kazandırır.

MUAMMONI HAL QILISH USULI

1. Bu — o‘quvchi markazli strategiyadir.
2. Bilish sohasining qo‘llash, tahlil qilish, sintez qilish va baholash bosqichlariga oid o‘quv maqsadlarini amalga oshirishda qo‘llaniladi.
3. Haqiqiy hayotda uchraydigan muammoli holatlar tahlil qilinadi.
4. Haqiqiy hayot muammolari tanlanayotganda, avvalo dars maqsadlariga mos bo‘lishiga e’tibor qaratiladi.
5. Shuningdek, fanlararo yondashuvni talab qilishi va muqobil yechim yo‘llari ishlab chiqilishi mumkin bo‘lgan muammo bo‘lishi kerak.
6. Induktiv (tümevarım) va deduktiv (tümdengelim) fikrlash jarayonlari birgalikda qo‘llaniladi.
7. Ilmiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish va ilmiy metodlardan foydalanish malakasini shakllantirish maqsadida muammoni hal qilish usuliga qo‘shimcha ravishda tajriba, kuzatuv, loyiha kabi o‘qitish usullaridan ham foydalaniladi.

Foydalari:

Muammoni hal qilish ko‘nikmasini rivojlantiradi.

Hamkorlikda o‘rganishni qo‘llab-quvvatlaydi.

Ilmiy fikrlashni shakllantiradi.

O‘quvchilarning o‘rganishga bo‘lgan javobgarligini oshiradi.

Tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Problem-Solving Method

The problem-solving method is a **learner-centered instructional strategy** that aims to develop students' **higher-order thinking skills** by engaging them with real-life problems and promoting inquiry-based learning.

Key Features:

1. It is a **student-centered strategy**, encouraging active participation and autonomy.
2. It is used to achieve learning outcomes related to the **application, analysis, synthesis, and evaluation levels** of the **cognitive domain**.
3. It involves analyzing **problem situations encountered in real life**.
4. When selecting real-world problems, priority is given to those that are **aligned with the instructional objectives** of the lesson.
5. Additionally, problems should:
 - Require an **interdisciplinary approach**, and
 - Allow for the development of **alternative solutions**.
6. Both **inductive** and **deductive reasoning processes** are employed simultaneously.
7. To promote **scientific thinking skills** and **familiarity with scientific methods**, the problem-solving method is often supplemented with other methods such as:
 - **Experiments**
 - **Observations**
 - **Project-based learning**

Enhances students' problem-solving abilities

Develops scientific thinking skills.

Promotes the development of critical thinking abilities.

Encourages collaborative learning.

Enhances students' sense of responsibility toward learning.

ÖRNEK ÇALIŞMA:

Aral Gölü'nün Kuruması: Aral Gölü'nün büyük ölçüde kuruması, bölgedeki ekosistemi bozmuş ve tuz fırtınalarına yol açmıştır. Bu durum, tarım arazilerinin verimsizleşmesine ve halk sağlığının bozulmasına sebep olmaktadır. Bu soruna çözüm bulabilmek için neler yapılabilir, sağda yer alan bilimsel araştırma basamaklarına uygun olarak sorunun çözümü hakkında araştırma yapınız.

ARAL GÖLÜ'NÜN 1986 VE 2023'TEKİ HALİ

Sorunu Anlama ve Tanımlama

1

Veri Toplama ve Analiz

2

Olası Çözüm Yollarını
Geliştirme

3

Çözümün Uygulanabilirliğini
Değerlendirme

4

Çözüm Planı Oluşturma ve
Sunum

5

NAMUNAVİY İŞH:

Aral dengizining katta qismi qurib ketganligi, mintaqadagi ekotizimning izdan chiqishiga va tuzli bo'ronlarning yuzaga kelishiga sabab bo'lmoqda. Bu holat qishloq xo'jaligi yerlarining hosildorligining pasayishiga va aholi salomatligining yomonlashuviga olib kelmoqda.

Mazkur muammoni hal qilish uchun nimalar qilish mumkin?

O'ng tomonda berilgan ilmiy tadqiqot bosqichlariga asoslangan holda, ushbu muammoning yechimi bo'yicha tadqiqot olib boring.

ARAL DENGIZINING 1986 VA 2023-YILDAGI HOLATI

Muammoni tushunish va aniqlash

1

Ma'lumotlarni to'plash va tahlil
qilish

2

Muqobil yechim yo'llarini ishlab
chiqish

3

Yechimning amaliyotga tatbiq
etish imkoniyatini baholash

4

Yechim rejasini tuzish va taqdim
etish

5

Sample Activity:

The Drying of the Aral Sea

The significant drying of the Aral Sea has **disrupted the regional ecosystem** and led to **salt storms**. This situation has caused **declining agricultural productivity** and **deterioration in public health**.

What measures can be taken to solve this issue? Conduct research in accordance with the scientific inquiry steps listed on the right to propose a solution to the problem.

Stages of Scientific Inquiry:

- **Understanding and Defining the Problem**
- **Data Collection and Analysis**
- **Developing Possible Solutions**
- **Evaluating the Feasibility of the Solution**
- **Creating and Presenting a Solution Plan**

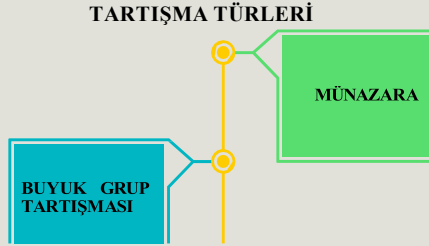
Comparative Status of the Aral Sea: 1986 vs. 2023

Problem çözüme yöntemi ve örnek uygulamamız:
Muammoni hal etish usuli va bizning namunaviy amaliyotimiz:
The Problem-Solving Method and Our Sample Application

TARTIşMA

- 1.Kavrama düzeyindeki kazanımlara ulaşmada öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımdır.
- 2.Öğrencileri düşünmeye yönlendirmek, anlaşılmayan konuların açıklanması ve öğrenmenin pekiştirilmesi için öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkinliklerinin üst düzeyde kullanıldığı bir yöntemdir.
- 3.Tartışma yönteminde ayrıca öğrencilerin kendilerini ifade edebilme başkalarının görüş ve fikirlerine saygı duyma ve iletişim becerilerini geliştirmek de amaçlanır.
- 4.Tartışma yönteminin uygulanması için sınıfta demokratik bir ortam oluşturması önemlidir.
- 5.Tartışma konusu ile ilgili olarak öğretmenlerin ve öğrencilerin önceden hazırlık yapmaları gereklidir.
- 6.Tartışmanın amacına uygun bir şekilde yürütülebilmesi için ilgin ve öğrencilerin dikkatini çekecek konular seçilmelidir.
- 7.Tartışma sonunda ve özetleme ve değerlendirme yapılmalıdır.
- 8.Değerlendirmede tartışma süreci dikkate alınacağından bu yöntemde öğrencilerin değerlendirilmesi zordur.

1.1. BÜYÜK GRUP TARTIşMASI

- 1.Bu tartışma türünde konu, tüm sınıfın etkin olarak katıldığı ve tartışmanın yürütücüsünün öğretmen olduğu bir ortamda tartışılır.
- 2.Öğrenciler birbirlerini görebilecek şekilde çember ya da U biçiminde oturtulmalıdır. Ardından öğretmen tartışılacak sorunu sınıfa sunmalıdır.
- 3.Tartışmanın konu dışına çıkmaya başlaması ya da amacından uzaklaşmaya başlaması durumunda ise ipuçları vererek, sorular sorarak öğrencilerin yeniden tartışma konusuna dönmelerini sağlamalıdır.
- 4.Öğretmen tartışma sırasında kısa özetler yapmalı ve sonunda tartışmayı özetleyerek, bir sonuca ulaşarak tartışmayı bitirmelidir.

Büyük grup tartışması oturma düzeni örneği

1.2. MÜNAZARA

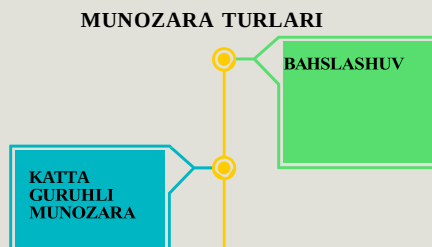
Münazara, iki karşıt grubun belirli bir konu hakkında önceden hazırlanarak kendi görüşlerini savunduğu ve karşı tarafın görüşlerine mantıklı karşı argümanlar sunduğu yapılandırılmış bir tartışma yöntemidir. Amaç, öğrencilerin eleştirel düşünme, ikna edici konuşma ve savunma becerilerini geliştirmektir.

Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:

- Konu, tartışmaya açık ve iki farklı görüşle savunulabilir nitelikte olmalıdır.
- Gruplar, eşit sayıda ve hazırlıklı olmalıdır.
- Münazara süreci, belirli kurallara ve zaman sınırına göre yönetilmelidir.
- Kişisel saldırılardan kaçınılmalı, görüşe değil kişiye değil fikir üzerine eleştiri yapılmalıdır.
- Münazara sonunda, öğretmen ya da jüri tarafından içerik, sunum ve ikna gücü gibi ölçütlere göre değerlendirme yapılmalıdır.

MUNOZARA (TARTIŞUV) USULI

1. Tushunish (kavrama) darajasidagi bilim va ko‘nikmalarni shakllantirishda o‘quvchi markazli yondashuv hisoblanadi.
2. Bu usulda, o‘quvchilarning fikrlashga yo‘naltirilishi, tushunilmagan mavzularning aniqlashtirilishi va o‘rganilgan bilimlarning mustahkamlanishi uchun o‘qituvchi-o‘quvchi hamda o‘quvchi-o‘quvchi o‘rtasidagi faol muloqotdan keng foydalaniladi.
3. Munozara usulining yana bir muhim maqsadi — o‘quvchilarning o‘z fikrini erkin ifoda eta olishini, boshqalarning fikrlariga hurmat bilan yondashishini va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirishdir.
4. Munozara samarali bo‘lishi uchun sinfda demokratik muhitni shakllantirish zarur.
5. Munozara mavzusi bo‘yicha o‘qituvchi hamda o‘quvchilarning oldindan tayyorlanishi kerak.
6. Munozara mazmun va maqsadga mos tarzda olib borilishi hamda o‘quvchilarning e‘tiborini tortadigan, qiziqarli mavzular tanlanishi lozim.
7. Munozara yakunida umumlashtirish va baholash jarayonlari amalga oshirilishi zarur.
8. Baholashda munozara jarayonining o‘zi inobatga olinadi, shu bois bu usulda o‘quvchini baholash nisbatan murakkab hisoblanadi.

1.1. KATTA GURUHLI BAHS

1. Ushbu bahs turida muhokama butun sinf ishtirokida faol tarzda olib boriladi va bahs jarayonini o‘qituvchi boshqaradi.
2. O‘quvchilar bir-birlarini ko‘ra oladigan tarzda aylana shaklida yoki “U” ko‘rinishida joylashtirilishi lozim. So‘ngra o‘qituvchi muhokama qilinadigan masalani sinfga taqdim etadi.
3. Agar muhokama mavzudan chetga chiqa boshlasa yoki asosiy maqsaddan uzoqlashsa, o‘qituvchi yo‘naltiruvchi savollar yoki ishoralar orqali o‘quvchilarni yana mavzuga qaytarishi kerak.
4. O‘qituvchi bahs davomida qisqa xulosalar berib borishi, yakunda esa muhokamani umumlashtirib, aniq bir natijaga kelgan holda bahsni yakunlashi lozim.

1.2. BAHSLASHUV (MUNOZARA)

Bahslashuv — bu oldindan tayyorlangan ikki qarama-qarshi guruhning ma’lum bir mavzu bo‘yicha o‘z pozitsiyalarini mantiqiy dalillar bilan himoya qilishlari va qarshi tomonning fikrlariga asosli ravishda qarshi javoblar berishlariga asoslangan strukturaviy bahs usulidir. Ushbu metod o‘quvchilarning tanqidiy fikrlash, ishonchli nutq so‘zlash va o‘z fikrini mantiqan asoslash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

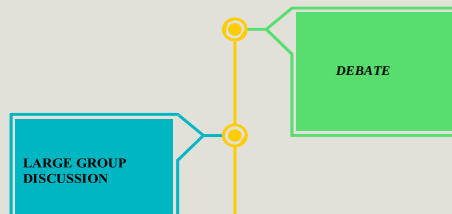
E’tibor berilishi zarur bo‘lgan jihatlar:

- Mavzu bahsli va ikki tomonlama himoya qilinadigan bo‘lishi kerak.
- Guruhlar son jihatdan teng va mavzuga oldindan tayyorlangan bo‘lishi zarur.
- Bahslashuv aniq qoidalar va vaqt chegaralari asosida olib borilishi kerak.
- Shaxsga emas, fikrga qarshi dalil keltirish prinsipiga qat’iy amal qilinishi lozim.
- Bahslashuv yakunida o‘qituvchi yoki baholovchi hay’at tomonidan nutq sifati, mazmun va mantiqiy asoslash darajasi kabi mezonlar asosida baholash amalga oshiriladi.

Discussion

1. It is a **student-centered approach** used to achieve learning outcomes at the **comprehension level**.
2. This method is highly effective for **encouraging students to think, clarifying misunderstood topics**, and **reinforcing learning** through active teacher-student and student-student interaction.
3. The discussion method also aims to develop students' ability to **express themselves**, to **respect others' opinions**, and to enhance their **communication skills**.
4. A **democratic classroom environment** is essential for implementing this method effectively.
5. Both teachers and students should **prepare in advance** for the discussion topic.
6. To ensure the discussion serves its intended purpose, topics should be **interesting and relevant** to the students.
7. At the end of the discussion, a **summary and evaluation** should be conducted.
8. Since the **process** of the discussion is considered in assessment, **evaluating students** can be challenging with this method.

Types of Discussion

1.1. Large Group Discussion

1. In this format, the topic is discussed in a setting where **the entire class participates actively**, and the **teacher facilitates** the discussion.

2. Students should be seated in a **circle or U-shape** so they can see one another. The teacher then presents the issue to be discussed.
3. If the discussion starts to deviate from the topic or goal, the teacher should **intervene with guiding questions** or cues to steer it back on track.
4. During the discussion, the teacher should provide **brief summaries** and, at the end, **conclude and summarize** the discussion to reach a final outcome.

Example Seating Arrangement for a Large Group Discussion

1.2. Debate

Debate is a **structured form of discussion** in which two opposing groups present their arguments on a specific topic after preparing in advance. Each group **defends its position** while also offering **logical counterarguments** to the opposing side. The primary goal of debate is to **develop students' critical thinking, persuasive speaking, and argumentation skills**.

Key Considerations:

- The topic should be **open to debate** and capable of being defended from **two opposing viewpoints**.
- Groups must be of **equal size** and **well-prepared**.
- The debate should follow **clearly defined rules and time limits**.
- **Personal attacks must be avoided**; critiques should focus on **ideas**, not individuals.
- At the end of the debate, the teacher or a designated jury should conduct an **evaluation** based on criteria such as **content quality**, **presentation**, and **persuasiveness**.

ÖRNEK OLAY YÖNTEMİ

1. Örnek olay konu ile ilgili gerçek yaşamdan alınmış (öğretmenin yaşadığı, başkaları tarafından yaşanmış olayların gazete ve dergilerden alınması, öğrencilerin yaşamlarında karşılaşmaları muhtemel olaylar) olayların sınıf ortamına getirilerek öğrencilerin etkin katılımları ve grup tartışmalarıyla çözümüne yönelik olarak kullanılan bir tekniktir.
2. Örnek olayın güncel olması ve öğrencilerin ilgisini çekmesi, birden fazla çözüm üretilebilir olması, tüm yönleriyle açık ve anlaşılır olması, anlamlı olması ve kendi içinde bir bütünlük taşıması oldukça önemlidir.
3. Öğrenciler gruplara ayrılarak örnek olayı farklı açılardan irdeler ve çözüm önerileri geliştirirler.
4. Öğrencilerin kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeyindeki kazanımlara ulaşması, yansıtıcı düşünme ve eleştirel düşünme becerileri kazandırmak için kullanılır.
5. Derslerinde, problemlere çözüm üretmeyi öğrenen öğrencilerin bu deneyimlerini yaşamlarına yansıtımları beklenir.
6. Tartışma sonunda her bir grubun ulaştığı sonuçlar sınıfta açıklanarak özetlenir. Böylece problemlere yaratıcı çözüm önerileri getirilmeye çalışılır.

Örnek olay yönteminden yararlanırken dikkat edilecek noktalar:

Örnek olay öğretmen tarafından sınıfa getirilebileceği gibi, katılımcıların çevrelerinde yaptıkları gözlemler sonucunda da düzenlenebilir.

Örnek olay sözel, resim, film gibi tekniklerle sınıfa getirilebilir.

Örnek olayla ilgili öğrencilere ön bilgiler verilmeli.

Dersin hedef ve davranışlarına uygun bir konu seçilir.

MISOL ASOSIDAGI TA'LIM USULI/KEYS-STADI USULI

1. Keys-stadi — bu o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash va guruhli muhokamalar asosida muammoni hal qilishga qaratilgan metod bo'lib, real hayotdan olingan voqealarni (o'qituvchining o'zi boshidan kechirgan, boshqalar tomonidan boshdan kechirilgan holatlar yoki gazeta-jurnallardan olingan maqolalar, shuningdek, o'quvchilarning hayotida uchrashi mumkin bo'lgan holatlar) sinf muhitiga olib kirish orqali amalga oshiriladi.
2. Misol voqeasi dolzarb bo'lishi, o'quvchilarning e'tiborini tortishi, bir nechta echim yo'llarini ishlab chiqish imkonini berishi, barcha jihatlar bilan tushunarli va izchil bo'lishi, mazmunli va mantiqan yaxlit bo'lishi nihoyatda muhimdir.
3. O'quvchilar guruhlariga bo'linib, misol voqeasini turli nuqtayi nazardan tahlil qilishadi va muqobil echim takliflarini ishlab chiqishadi.
4. Ushbu usul orqali o'quvchilarda kavray olish, qo'llay bilish, tahlil qilish, sintez va baholash darajasidagi kompetensiyalar, shuningdek reflektiv (aks ettiruvchi) va tanqidiy fikrlash ko'nikmalari shakllantiriladi.
5. Dars jarayonida muammolarni hal qilishni o'rganayotgan o'quvchilarning bu tajribalarni kundalik hayotlarida qo'llay olishlari kutiladi.
6. Muhokama yakunida har bir guruh o'zining ishlab chiqqan xulosalarini sinfda taqdim etadi va ular umumlashtiriladi. Shu tarzda muammolarga ijodiy yondashuv asosidagi echimlar taklif qilinadi.

Keys-stadi (misol voqeasi) usulidan foydalanishda e'tibor berilishi lozim bo'lgan jihatlar:

Misol voqealari faqat o'qituvchi tomonidan emas, balki ishtirokchilarning atrof-muhitda olib borgan kuzatuvlari asosida ham tayyorlanishi mumkin.

Misol voqeasi og'zaki bayon, rasm yoki film kabi texnikalar yordamida sinfga olib kirilishi mumkin.

Misol voqeasi bilan ishlashdan avval, o'quvchilarga zaruriy boshlang'ich ma'lumotlar berilishi lozim.

Darsning maqsad va rejalashtirilgan ta'limiy natijalariga mos mavzu tanlanishi muhimdir.

Case Study Method

1. The case study method involves bringing **real-life events** into the classroom—events that the teacher has experienced, have been documented in newspapers or journals, or are likely to occur in students' lives. These cases are used to **encourage student engagement and group discussions** aimed at finding possible solutions.
2. The case should be:
 - **Relevant and up-to-date,**
 - **Interesting to students,**
 - **Open to multiple possible solutions,**
 - **Clear, coherent, and meaningful,**
 - And it should maintain **internal consistency** as a standalone scenario.
3. Students are divided into groups to analyze the case from **various perspectives** and develop **potential solutions**.
4. This method is used to help students attain learning outcomes at the **comprehension, application, analysis, synthesis, and evaluation** levels. It also fosters **reflective** and **critical thinking** skills.
5. Students who learn how to solve problems in class through case studies are expected to **apply these skills in real-life situations**.
6. At the end of the discussion, each group presents their conclusions to the class. A summary is drawn from all group findings, encouraging **creative problem-solving**.

Key Considerations When Using the Case Study Method:

The case can be **introduced by the teacher** or **developed based on participants' observations** of their environment.

It can be presented through **verbal descriptions, images, or videos/films**.

Students should be given **background information** relevant to the case.

The case selected should **align with the instructional goals and behavioral objectives** of the lesson.

Sıra Sende!

Bir kasaba, çevresindeki nehirden içme suyunu sağlıyor. Son yıllarda, nehirdeki suyun kalitesi giderek kötüleşmeye başlıyor. Bunun üzerine kasaba halkı arasında bir endişe oluşuyor. Yapılan incelemelerde, kasabaya yakın bir fabrikadan nehre kimyasal atıkların bırakıldığı tespit ediliyor. Ancak fabrika, bölgedeki en büyük istihdam sağlayıcı olduğu için kapatılmasını istemeyen kasaba halkı, çevre kirliliği konusunda ne yapacağına karar vermekte zorlanıyor. Belediye ise kasabanın hem sağlık hem de ekonomik refahını korumaya yönelik çözümler arıyor.

Tartışma Soruları:

1. Kasaba halkı bu durumda ne yapmalı? Fabrikanın kapatılması doğru bir çözüm mü?
2. Fabrikanın nehre verdiği zarar nasıl azaltılabilir?
3. Belediye hangi önlemleri alarak hem çevreyi koruyabilir hem de ekonomik kayıpları en aza indirebilir?
4. Bu olayda bireylerin, işletmelerin ve devletin sorumlulukları nelerdir?

Navbat senda!

Bir shaharcha atrofidan oqib o'tuvchi daryodan ichimlik suvi bilan ta'minlanadi. So'nggi yillarda daryo suvi sifatining tobora yomonlashib borayotgani kuzatilmoqda. Bu holat shaharcha aholisi orasida xavotir uyg'otmoqda. O'tkazilgan tadqiqotlar natijasida, shaharcha yaqinidagi bir zavod daryoga kimyoviy chiqindilar tashlayotgani aniqlanadi. Biroq ushbu zavod hududdagi eng yirik ish o'rinlari manbai bo'lgani uchun, aholining katta qismi zavodning yopilishini istamaydi. Shu sababli, atrof-muhit muhofazasi bo'yicha qanday chora ko'rilishi masalasida qaror qabul qilishda qiyinchiliklar yuzaga kelmoqda. Shahar hokimiyati esa aholining sog'lig'i va iqtisodiy farovonligini saqlab qolishga qaratilgan yechimlarni izlamoqda.

Munozara savollari:

1. Bunday holatda shaharcha aholisi qanday yo'l tutishi kerak? Zavodni yopish to'g'ri yechim bo'la oladimi?
2. Zavodning daryoga yetkazayotgan zarari qanday kamaytirilishi mumkin?
3. Hokimiyat tabiatni muhofaza qilish bilan birga iqtisodiy yo'qotishlarni qanday qilib kamaytirishi mumkin?
4. Ushbu holatda shaxslarning, korxonalar va davlatning mas'uliyati nimadan iborat?

Your Turn!

A town obtains its drinking water from a nearby river. In recent years, the water quality of the river has been **steadily declining**, which has caused growing concern among the residents. Investigations reveal that **a nearby factory is discharging chemical waste** into the river. However, since the factory is the **town's largest employer**, many residents are **reluctant to support its closure**. Meanwhile, the local government is seeking solutions that can preserve both the **public's health** and the **town's economic well-being**.

Discussion Questions:

1. What actions should the town's residents take in this situation?
Is closing the factory a viable solution?
2. How can the **environmental damage** caused by the factory be **reduced**?
3. What **measures can the local government** take to **protect the environment** while also **minimizing economic losses**?
4. What are the **responsibilities of individuals, businesses, and the government** in this situation?

Örnek olay yöntemi ve örnek uygulamamız:

Misol asosidagi ta'lim usuli va bizning namunaviy amaliyotimiz:

Case Study Method and Our Sample Practice

ANLATIM YÖNTEMİ

1. Öğretmen merkezlidir.
2. Bilgiler öğretmen tarafından organize bir şekilde öğrencilere aktarılır.
3. Tümdengelim anlayışı ile kullanılır. Kavramlardan örneklere ulaşılır.
4. Yeni bilgiler, ön bilgilerin üzerine kurulur. Bu yüzden ön örgütleyiciler kullanılır.
5. Öğretmen sırasıyla kavramları, tanımları ve örnekleri sunar.
6. Öğrenciler dinler, not alır ve kendi örneklerini verir.
7. Açıklık (alenilik) ilkesi devreye sokularak anlatılanlar görsel materyallerle desteklenir
8. Kavram haritaları en çok sunuş yoluyla öğretimde kullanılır.

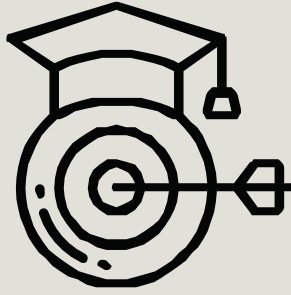
TUSHUNTIRISH USULI

1. Bu usul o'qituvchi markazida bo'lgan yondashuvga asoslanadi.
2. Ma'lumotlar o'qituvchi tomonidan tartiblangan holda o'quvchilarga yetkaziladi.
3. Deduktiv (tümdengelim) yondashuv asosida qo'llaniladi. Avval tushunchalar berilib, so'ng misollar keltiriladi.
4. Yangi bilimlar avvalgi bilimlar asosida shakllantiriladi. Shu sababli, "oldindan tashkil etuvchilar" (ya'ni tayanch bilimlar) qo'llaniladi.
5. O'qituvchi navbati bilan tushunchalar, ta'riflar va misollarni taqdim etadi.
6. O'quvchilar eshitadilar, yozib oladilar va o'z misollarini keltiradilar.
7. Oshkoralik (aniqlik) tamoyiliga amal qilinadi va tushuntirilayotgan ma'lumotlar vizual materiallar bilan qo'llab-quvvatlanadi.
8. Tushunchaviy xaritalar bu usulda, ayniqsa sun'iy yo'l bilan o'qitishda, eng ko'p foydalaniladigan vositalardan biridir.

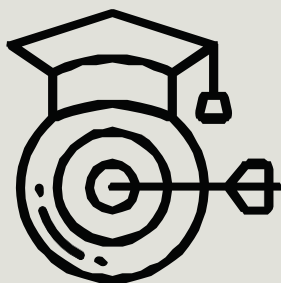
Lecture Method

1. It is **teacher-centered**.
2. Information is delivered to students in an **organized and structured manner** by the teacher.
3. It follows a **deductive approach**, moving from **general concepts to specific examples**.
4. New knowledge is built upon students' **prior knowledge**; therefore, **advance organizers** are often used.
5. The teacher presents **concepts, definitions, and examples** in a logical sequence.

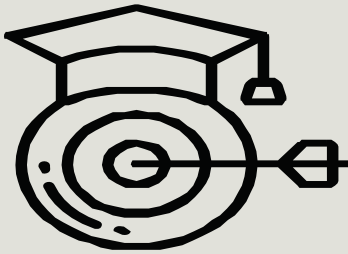
6. Students **listen, take notes, and provide their own examples.**
7. The **principle of clarity** is applied, and explanations are supported with **visual materials** to enhance understanding.
8. **Concept maps** are frequently used in **expository teaching.**

ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

O‘QITISH TEXNIKALARI

INSTRUCTIONAL TECHNIQUES

ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

Bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünüdür. Teknikler, öğretme biçimini ve yöntemini uygulamaktır. Öğretim tekniklerinin sayısı çok fazladır. Çünkü dersi farklı tekniklerle işlemek önemlidir.

TEXNIKA (USLUB):

O‘qitish usulini amaliyotga tadbiq qilish shakli yoki sinfdagi bajariladigan jarayonlar majmuidir. Texnikalar — o‘qitish usulini va shaklini amalga oshirish vositasidir. O‘qitish texnikalarining soni juda ko‘p, chunki darsni har xil texnikalar bilan o‘tkazish muhim ahamiyatga ega.

Instructional Techniques

An instructional technique refers to the **way a teaching method is implemented** or the **set of activities carried out in the classroom**. Techniques serve as tools to **operationalize teaching methods**, making learning more dynamic and engaging. There are numerous instructional techniques because it is important to approach lessons using **varied strategies** to accommodate different learners and objectives.

Examples of Instructional Techniques:

BEYİN FIRTINASI

Öğrencilerin belirli bir konuda olabildiğince çok fikir üretmesini amaçlayan yaratıcı bir düşünme tekniğidir.

Kullanım Alanları:

Problem çözme, yeni fikir geliştirme, yaratıcılık gerektiren tüm dersler

Dikkat Edilecek Noktalar:

- Soru açık ve net olmalıdır.
- Eleştiriden kaçınılmalı, öğrencilerin özgürce fikir üretmesi sağlanmalıdır.
- Katılım teşvik edilmelidir.
- Süre sınırı belirlenmelidir.
- Üretilen fikirler sınıflandırılmalı ve değerlendirilmeye alınmalıdır

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

- Soruyu açık bir şekilde ifade etmek.
- Öğrencilerin fikirlerini özgürce ifade etmelerine izin vermek.
- Katılımı artırmak için motive edici bir ortam oluşturmak.

Faydası: Problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir.

Beyin Fırtınası Örneği

Evimiz ağaçlarda olsaydı nasıl olurdu?

AQLIY HUJUM

Bu usul o'quvchilarning ma'lum bir mavzu bo'yicha imkon qadar ko'proq g'oya ishlab chiqishini maqsad qilgan ijodiy fikrlash texnikasidir.

Qo'llaniladigan sohalar:

Muammoni hal qilish, yangi g'oyalar yaratish va ijodkorlikni talab qiladigan barcha darslar.

E'tibor qaratilishi kerak bo'lgan jihatlar:

- Savol aniq va ravshan bo'lishi kerak.
- Tanqid qilishdan qochish, o'quvchilarning erkin va bermalol fikr bildirishlariga imkon yaratish zarur.
- Ishtirokni rag'batlantirish lozim.
- Fikrlar bildirish uchun vaqt chegarasi belgilanishi kerak.
- Yig'ilgan g'oyalar tartiblanib, tahlil va baholashdan o'tkaziladi.

O'qituvchining vazifalari:

- Savolni aniq va tushunarli shaklda ifodalash.
- O'quvchilarning g'oyalarini erkin bayon qilishlariga imkon yaratish.
- Ishtirokni oshirish uchun motivatsion muhitni shakllantirish.

Foydasi: Muammoni hal qilish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

AQLIY HUKUM NAMUNASI

Agar uylarimiz daraxtlarda joylashgan bo'lsa, qanday bo'lardi?

Brainstorming

Brainstorming is a **creative thinking technique** aimed at encouraging students to generate **as many ideas as possible** on a specific topic.

Areas of Use:

- Problem solving
- Idea generation
- Lessons that require creativity and divergent thinking

Key Considerations:

- The **question should be clear and precise**.
- **Criticism should be avoided** during the idea generation phase to ensure students feel free to express themselves.
- **Student participation should be encouraged**, and a **time limit** should be set.
- Ideas should be **categorized and evaluated** after collection.

Teacher's Responsibilities:

- Clearly **state the prompt or problem**.
- Create an environment where students can **freely express ideas**.
- **Foster motivation** to increase participation and idea flow.

Benefits:

Develops students' **problem-solving** and **creative thinking** skills.

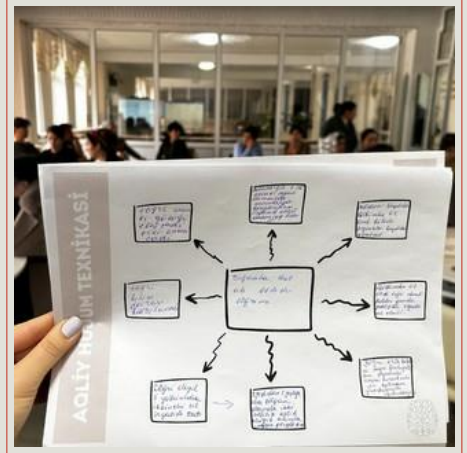
Sample Brainstorming Activity

"What would it be like if our house were in the trees?"

Beyin fırtınası yöntemi ve örnek uygulamamız:

Aqliy hujum usuli va bizning namunaviy amaliyotimiz:

The Brainstorming Technique and an Example of Its Implementation

ROL OYNAMA

Öğrencilerin belirli bir durum veya olayı anlamak için kendilerine verilen bir rolü üstlenerek o rolün gerektirdiği şekilde davranmalarını içeren bir öğretim yöntemidir.

Kullanım Alanları:

Fen bilimleri (bilimsel süreçlerin dramatize edilmesi)

Dil eğitimi (konuşma pratiği ve kelime kullanımı geliştirme).

Tarih dersleri (tarihi olayların canlandırılması).

Sosyal beceri eğitimi (empati geliştirme, problem çözme)
Psikoloji ve rehberlik (duygusal durumları anlamaya yönelik çalışmalar).

Dikkat Edilecek Noktalar:

1. Net Amaç Belirleme: Rol oynama etkinliği, öğretim hedeflerine uygun bir şekilde tasarlanmalıdır.
2. Açık Talimatlar: Öğrencilere rollerini ve senaryoyu açık ve anlaşılır bir şekilde açıklayın.
3. Duygusal Güvenlik: Öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissetmeleri sağlanmalıdır.
4. Rol Seçimi: Roller, öğrencilerin beceri ve ilgi düzeyine uygun şekilde dağıtılmalıdır.

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

1. Etkinlik Planlama: Öğrencilere verilecek roller, senaryo ve beklenen sonuçlar önceden planlanmalıdır.
2. Rol Dağıtımı: Roller dengeli bir şekilde dağıtarak her öğrencinin sürece katılımını sağlamalıdır.
3. Rehberlik Etme: Etkinlik sırasında öğrencilere rehberlik edilmeli, gerekirse müdahale edilmelidir.
4. Sonuç Değerlendirme: Etkinlik sonrası öğrencilerle tartışma yapılmalı ve dersin kazanımları gözden geçirilmelidir.
5. Öğrenci Katılımını Destekleme: Gönüllülük esasına dikkat edilmeli, öğrencilerin zorlanmadan katılımı sağlanmalıdır.

**Faydası: Öğrenciler farklı bakış açılarını ve duyguları anlamayı öğrenir.
Öğrenciler yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini kullanır.**

ROL IJRO ETISH

Talabalarning ma'lum bir holat yoki voqeani tushunishlari uchun ularga berilgan roldagi vazifalarni bajargan holda harakat qilishlarini talab qiladigan o'qitish usulidir.

Qo'llash sohalari:

Tabiiy fanlar (ilmiy jarayonlarni dramatisatsiya qilish).

Til o'rgatish (nutq amaliyoti va lug'at boyligini rivojlantirish).

Tarix darslari (tarixiy voqealarni sahnalashtirish).

Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish (empatiya shakllantirish, muammolarni hal qilish).

Psixologiya va yo'naltiruvchi mashg'ulotlar (emotsional holatlarni tushunishga qaratilgan faoliyatlar).

E'tibor berilishi kerak bo'lgan jihatlar:

- Aniq maqsad belgilash: Rol ijro etish mashg'uloti o'quv maqsadlariga mos tarzda loyihalangan bo'lishi kerak.
- Aniq ko'rsatmalar: Talabalarga rollar va ssenariy haqida ochiq va tushunarli ma'lumot berilishi zarur.
- Emotsional xavfsizlik: Talabalar o'zlarini erkin va xavfsiz his qilishlari ta'minlanishi lozim.
- Rol taqsimoti: Rollar talabalarining qobiliyatlari va qiziqish darajasiga mos ravishda taqsimlanishi kerak.

O'qituvchining bajarmog'i lozim bo'lgan vazifalar:

- Faoliyatni rejalashtirish: Talabalarga beriladigan rollar, ssenariy va kutilayotgan natijalar oldindan puxta rejalashtirilishi kerak.
- Rol taqsimoti: Rollarni muvozanatli tarzda taqsimlab, har bir talabani faoliyatga jalb etish zarur.
- Yo'llanma berish: Faoliyat davomida talabalarga yo'l-yo'riq ko'rsatilmeli, zarur hollarda aralashuv amalga oshirilishi kerak.
- Natijani baholash: Faoliyat yakunida talabalar bilan muhokama o'tkazilib, dars maqsadlariga erishilganlik darajasi tahlil qilinishi lozim.
- Talabalar ishtirokini qo'llab-quvvatlash: Ko'ngillilik tamoyiliga rioya qilinishi, talabalarning majburlanmagan holda faol qatnashishlari ta'minlanishi zarur.

Foydasi:

- Talabalar turli qarashlar va his-tuyg'ularni tushunishni o'rganadilar.
- Talabalar o'z ijodkorliklari va tasavvurlaridan foydalanadilar.

Role Playing

Role playing is a teaching method in which students **assume a specific role** related to a situation or event and **act according to the behavior that role requires**, in order to better understand the underlying concept or issue.

Areas of Use:

- **Science education** (e.g., dramatizing scientific processes)
- **Language learning** (e.g., practicing speaking and vocabulary usage)
- **History lessons** (e.g., reenactments of historical events)
- **Social skills training** (e.g., developing empathy and problem-solving)
- **Psychology and guidance** (e.g., understanding emotional states and interpersonal interactions)

Key Considerations:

1. **Clear Objectives:** The activity should be designed in alignment with specific learning goals.
2. **Explicit Instructions:** Students must be given clear and understandable explanations of their roles and the scenario.
3. **Emotional Safety:** A supportive and safe classroom atmosphere must be maintained to help students feel comfortable while participating.
4. **Appropriate Role Assignment:** Roles should be assigned based on students' interests and ability levels to ensure effective participation.

Teacher Responsibilities:

1. **Activity Planning:**

Roles, the scenario, and the intended outcomes should be clearly outlined and planned in advance.

2. **Role Distribution:**

Roles should be distributed equitably to ensure that all students actively participate in the process.

3. **Guidance:**

The teacher should provide support throughout the activity and intervene when necessary to maintain focus and effectiveness.

4. **Post-Activity Reflection:**

A debriefing session should be held with students to reflect on the activity and evaluate learning outcomes.

5. **Encouraging Participation:**

Participation should be based on **voluntary involvement**; students should feel encouraged, not pressured, to take part.

Benefits:

- Students learn to understand **different perspectives and emotions**.
- They are encouraged to use their **creativity and imagination**.

BALIK KILÇIĞI

Balık kılçığı tekniği , bir problemin veya sonucun nedenlerini sistematik bir şekilde analiz etmek ve görselleştirmek için kullanılan bir yöntemdir. Genellikle "Ishikawa Diyagramı" olarak da bilinir. Bu teknik, problemlerin kök nedenlerini tespit etmek ve çözüm yolları geliştirmek için eğitim, iş dünyası, proje yönetimi gibi birçok alanda kullanılır.

Kullanım Alanları:

Sınıf içinde problem çözme becerilerini geliştirmek

Öğrencilerin bir konuyu analiz etmesini sağlamak.

Sınav sonuçları gibi durumların nedenlerini incelemek.

Faydaları

- 1. Problem Analizini Kolaylaştırır:** Problemin kök nedenlerini detaylı bir şekilde analiz etmeyi sağlar.
- 2. Görselleştirme Sağlar:** Sorunlar ve nedenleri arasında bir bağlantı kurarak çözüm için net bir yol sunar.
- 3. Ekip Çalışmasını Teşvik Eder:** Farklı bakış açılarını bir araya getirerek daha kapsamlı bir çözüm sağlar.
- 4. Planlama ve Organizasyonu Destekler:** Sorunların ve olası nedenlerin sistematik bir şekilde organize edilmesine yardımcı olur.
- 5. Sorunları Kategorize Etme İmkânı:** Sorunları ve nedenlerini gruplandırarak çözüm sürecini hızlandırır.

BALIQ SKELETI (ISHIKAVA DIAGRAMMASI)

Baliq skeleti usuli — bir muammo yoki natijaning sabablarini tizimli ravishda tahlil qilish va vizuallashtirish uchun qoʻllaniladigan metod hisoblanadi. Ushbu texnika odatda "Ishikava diagrammasi" nomi bilan ham mashhur. Baliq skeleti usuli ta'lim, biznes, loyiha boshqaruvi kabi koʻplab sohalarda muammolarning ildiz sabablarini aniqlash va yechim yoʻllarini ishlab chiqish uchun keng qoʻllaniladi.

Qoʻllanilish sohalari:

Talabalar tomonidan bir mavzuni chuqur tahlil qilishni ta'minlash.

Imtihon natijalari kabi holatlarning sabablarini oʻrganish.

Sinf ichida muammo hal etish koʻnikmalarini rivojlantirish.

Foydalari:

- **Muammolarni tahlil qilishni osonlashtiradi:** Muammoning asosiy sabablarini batafsil tahlil qilish imkonini beradi.
- **Vizuallashtirishni ta'minlaydi:** Muammolar va ularning sabablari oʻrtasida bogʻliqlikni koʻrsatib, yechim topishga aniq yoʻl yaratadi.
- **Jamoaviy ishni ragʻbatlantiradi:** Turli nuqtayi nazarlarni birlashtirib, yanada toʻliq yechim ishlab chiqishga yordam beradi.
- **Rejalashtirish va tashkilotni qoʻllab-quvvatlaydi:** Muammolar va ularning mumkin boʻlgan sabablarini tizimli tarzda tartibga solishga imkon beradi.
- **Muammolarni kategoriyalash imkonini beradi:** Muammolar va ularning sabablarini guruhlash orqali yechim jarayonini tezlashtiradi.

Fishbone Diagram (Cause-and-Effect Diagram)

The **Fishbone Diagram technique**, also known as the **Ishikawa Diagram**, is a method used to **systematically analyze and visualize the root causes** of a problem or an outcome. This technique is widely used in education, business, and project management to identify underlying issues and develop targeted solutions.

Areas of Use:

Developing **problem-solving skills** in the classroom

Helping students **analyze a topic** in depth

Investigating the **causes of specific outcomes** (e.g., poor exam performance)

Benefits:

- 1. Facilitates Problem Analysis:**

Helps identify the **root causes** of a problem in detail.

- 2. Provides Visualization:**

Establishes clear links between **causes and effects**, offering a visual roadmap for problem-solving.

- 3. Encourages Teamwork:**

Brings together **diverse perspectives**, leading to more comprehensive and effective solutions.

- 4. Supports Planning and Organization:**

Assists in **structuring and organizing** potential problems and causes systematically.

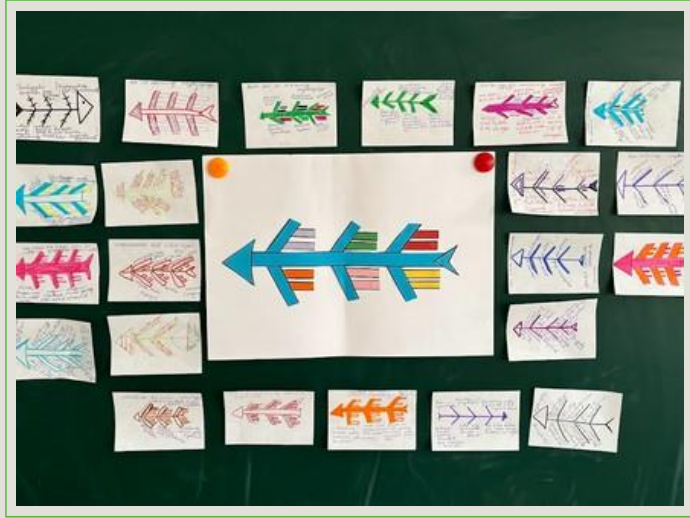
- 5. Enables Categorization:**

Groups causes and effects into categories, which helps **streamline the problem-solving process**.

Balık kılçığı yöntemi ve örnek uygulamamız:

Balıq skeleti usuli va bizning namunaviy amaliyotimiz:

The Fishbone Diagram Technique and Our Sample Implementation:

ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNCE

Farklı düşünme şapkalarıyla bir konuya farklı açılardan bakmayı sağlayan tekniktir.

Kullanım Alanları:

Karar verme, yaratıcı düşünme.

Dikkat Edilecek Noktalar:

1. Her şapka farklı bir bakış açısını temsil eder.
2. Şapkalar ve anlamları öğrencilere net açıklanmalıdır.
3. Katılım teşvik edilmelidir.
4. Düşünceler yazılı kaydedilmelidir.
5. Şapkalar arasında geçiş dengeli olmalıdır.

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

- Şapkaların işlevlerini açıklamak.
- Konunun farklı açılardan tartışılmasını sağlamak.

Faydası: Çok yönlü düşünme becerisi kazandırır.

OLTI TURDAGI FIKRLASH USULI

Mavzuga turli nuqtayi nazarlardan qarashni ta'minlaydigan o'qitish texnikasi. Har bir "shlyapa" alohida bir fikrlash uslubini ifodalaydi.

Qo'llanilish sohalari:

Qaror qabul qilish, ijadiy fikrlash jarayonlari.

E'tibor berilishi kerak bo'lgan jihatlar:

- Har bir shlyapa ma'lum bir qarash burchagini ifodalaydi.
- Shlyapalar va ularning ma'nolari o'quvchilarga aniq va ravshan tarzda tushuntirilishi lozim.
- Talabalar faol ishtirok etishga rag'batlantirilishi kerak.
- Bildirilgan fikrlar yozma tarzda qayd etilishi zarur.
- Shlyapalar o'rtasida o'tishlar muvozanatli tarzda amalga oshirilishi kerak.

O'qituvchining qilishi kerak bo'lgan ishlari:

- Har bir shlyapaning vazifasini va ahamiyatini tushuntirib berish.
- Mavzuning turli burchaklardan muhokama qilinishini ta'minlash.

Foydasi: Ko'p qirrali fikrlash ko'nikmasini shakllantiradi.

Oq shlyapa – Xolislik va Ma'lumot

- Ma'nosi: Ob'yektiv ma'lumotlar va xolis axborotlarga e'tibor qaratishni anglatadi. Faqat haqiqatlar va mavjud ma'lumotlar inobatga olinadi.

Qizil shlyapa – His-tuyg'ular va Sezgilar

- Ma'nosi: Emotsional reaksiyalar, sezgilar va shaxsiy his-tuyg'ular ustida diqqatni jamlashni anglatadi. Bu shlyapa ostida mantiq ikkinchi o'ranga chiqadi.

Qora shlyapa – Tanqidiy fikrlash va Xavf

- Ma'nosi: Xavflar, ehtimoliy muammolar va zaif tomonlar ustida o'ylashni anglatadi. Ushbu shlyapa yordamida mantiqiy asoslangan tanqidiy fikr yuritiladi.

Sariq shlyapa – Ijobiy fikrlash va Imkoniyatlar

- Ma'nosi: Ijobiy tomonlar, afzalliklar va imkoniyatlarga e'tibor qaratishni anglatadi. Bu shlyapa optimistik yondashuvni ifodalaydi.

Yashil shlyapa – Yaratijilik va Yangilik

- Ma'nosi: Yaratijilik, innovatsion g'oyalar va alternativ yechimlar ishlab chiqish jarayonini ifodalaydi. Bu shlyapa ostida erkin fikrlash rag'batlantiriladi.

Ko'k shlyapa – Boshqaruv va Nazorat

- Ma'nosi: Fikr yuritish jarayonini tashkil qilish va umumiy nazoratni ta'minlash bilan bog'liqdir. Qaysi shlyapa qachon ishlatilishini belgilovchi boshqaruvchi rolini o'z zimmasiga oladi.

Six Thinking Hats

The **Six Thinking Hats technique** is a structured thinking strategy that enables individuals to examine a topic from multiple perspectives by “wearing” different symbolic hats, each representing a distinct mode of thinking.

Areas of Use:

- **Decision making**
 - **Creative thinking**
-

Key Considerations:

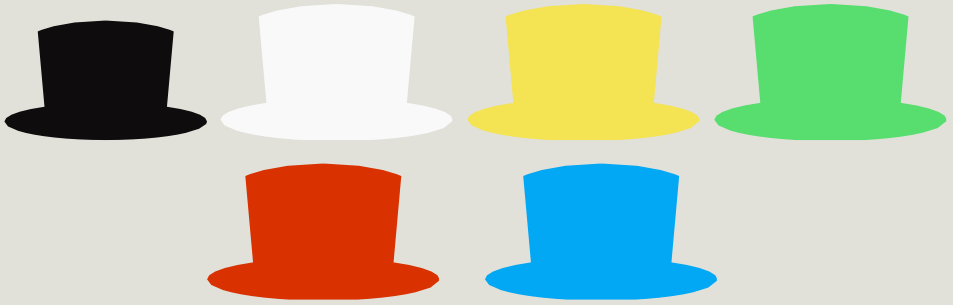
1. Each hat represents a **different perspective** (e.g., logic, emotion, optimism, caution, etc.).
 2. The **meanings and functions of each hat** must be clearly explained to students.
 3. Participation from all students should be **actively encouraged**.
 4. All ideas and contributions should be **recorded in writing**.
 5. The **transition between hats** should be smooth and balanced.
-

Teacher's Responsibilities:

- Clearly **explain the purpose and function** of each hat.
 - Facilitate discussion to ensure the topic is explored from **all six perspectives**.
-

Benefit:

- Helps students develop **multi-dimensional thinking skills**.

Six Thinking Hats – Meanings and Functions

White Hat – Objectivity and Information

Focuses on **objective data** and neutral facts. Only verified information and existing data are considered. Emotional or subjective judgments are avoided.

Red Hat – Emotions and Intuition

Emphasizes **emotional responses, feelings, and intuitions**. Under this hat, logic is secondary; it gives space to express instinctive or emotional reactions without justification.

Black Hat – Critical Thinking and Caution

Focuses on **risks, potential problems, and weaknesses**. Encourages logical and evidence-based critical evaluation of ideas to identify limitations and dangers.

Yellow Hat – Positive Thinking and Possibilities

Encourages a focus on **benefits, advantages, and opportunities**. Represents an optimistic and constructive perspective, seeking out value in ideas or solutions.

Green Hat – Creativity and Innovation

Represents **creative thinking, new ideas, and alternative solutions**. This hat promotes brainstorming, originality, and thinking "outside the box."

Blue Hat – Process Management and Control

Represents **organization and regulation** of the thinking process. This hat manages which thinking hats are used when, ensures structured discussion, and keeps the team focused on the objective.

Altı şapkalı düşünme yöntemi ve örnek uygulamamız:

Olti turdagi fikrlash usuli va bizning namunaviy amaliyotimiz:

Applying the Six Thinking Hats Technique: A Sample Classroom Practice:

OYUNLAŖTIRMA

OyunlaŖtırma, oyun unsurlarını ve tekniklerini sınıf ortamına entegre ederek öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılımını sağlamayı hedefler.

Kullanım Alanları:

Dil Öğretimi: Kelime hazinesi geliştirme, dil bilgisi öğrenimi.

Matematik: Problem çözme ve pratik beceriler.

Fen Bilimleri: Deneysel süreçlerin oyunlaŖtırılması.

Sosyal Bilgiler: Tarihsel olayların canlandırılması.

Dikkat Edilecek Noktalar

1. Hedefler Belirlenmeli: OyunlaŖtırmanın hangi öğrenme hedeflerini destekleyeceği netleŖtirilmelidir.
2. Adalet Sağlanmalı: Her öğrencinin eşit katılım şansı bulması için puanlama ve ödüller adil düzenlenmelidir.
3. Basitlik: Kullanılacak oyun unsurları öğrencilerin seviyesine uygun olmalıdır.
4. Rekabet ve İşbirliği Dengesi: Oyun sırasında öğrenciler arasındaki rekabet sağlıklı düzeyde tutulmalı ve işbirliği teşvik edilmelidir.

Faydası

- Motivasyon: Öğrenciler öğrenme sürecine daha istekli katılır.
- Aktif Katılım: Oyunlaştırma öğrencilerin derse ilgisini artırır.
- Hafıza Güçlendirme: Eğlenceli ve tekrar eden oyunlar öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olmasını sağlar.
- Problem Çözme Becerileri: Oyunlar öğrencilerin analitik düşünme ve problem çözme becerilerini destekler.
- Ekip Çalışması: Grup oyunları işbirliğini teşvik eder.

O'YINLASHTIRISH

O'yinlashtirish — o'yin elementlari va texnikalarini sinf muhitiga integratsiya qilib, o'quvchilarning o'rganish jarayoniga faolroq qatnashishini ta'minlashni maqsad qiladi.

Qo'llanilish sohalari:

Til o'rgatish: Lug'at boyligini oshirish, grammatikani o'rganish.

Matematika: Muammolarni hal qilish va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish.

Tabiiy fanlar: Tajriba jarayonlarini o'yin shaklida tashkil etish.

Ijtimoiy fanlar: Tarixiy voqealarni jonlantirish.

E'tibor berilishi kerak bo'lgan jihatlar:

- Maqsadlarni aniqlash: O'yinlashtirish qaysi o'quv maqsadlarini qo'llab-quvvatlashi aniq belgilanishi kerak.
- Adolatni ta'minlash: Har bir o'quvchining teng ishtirok etishini ta'minlash uchun ball to'plash va mukofot tizimi adolatli tashkil etilishi lozim.
- Soddalik: Foydalaniladigan o'yin elementlari o'quvchilarning darajasiga mos bo'lishi kerak.
- Raqobat va hamkorlik muvozanati: O'yin davomida o'quvchilar o'rtasidagi raqobat sog'lom darajada saqlanishi va hamkorlik rag'batlantirilishi zarur.

Foydasi:

- Motivatsiya: O'quvchilar o'quv jarayonida ishtirok etishga ko'proq qiziqish bildiradilar.
- Faol ishtirok: O'yinlashtirish o'quvchilarning darsga bo'lgan e'tiborini oshiradi.
- Xotirani mustahkamlash: Qiziqarli va takrorlanuvchi o'yinlar o'rganilgan ma'lumotlarning mustahkamroq esda qolishini ta'minlaydi.
- Muammoni hal qilish ko'nikmalari: O'yinlar o'quvchilarning tahliliy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi.
- Jamoaviy ish: Guruh o'yinlari hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Gamification

Gamification involves integrating game elements and techniques into the classroom environment to enhance students' engagement and active participation in the learning process.

Application Areas:

Language Education: Vocabulary development, grammar acquisition.

Mathematics: Problem-solving and practical skills practice.

Science: Gamifying experimental processes.

Social Studies: Reenactment of historical events.

Key Considerations:

1. **Clarify Learning Objectives:** The learning goals supported by gamification must be clearly identified.
2. **Ensure Fairness:** Points and rewards must be distributed fairly to give each student an equal opportunity to participate.
3. **Simplicity:** Game elements should be appropriate to the students' level.
4. **Balance Competition and Collaboration:** Competition should remain healthy, while cooperation should be encouraged.

Benefits:

- **Motivation:** Increases students' willingness to participate in learning activities.
- **Active Participation:** Gamification boosts engagement with lesson content.
- **Memory Retention:** Fun and repetitive gameplay helps reinforce and retain new knowledge.
- **Problem-Solving Skills:** Games support analytical thinking and decision-making abilities.
- **Teamwork:** Group games foster collaborative skills and peer interaction.

Oyunlaştırma yöntemi ve örnek uygulamamız:

O'yunlashtirish usuli va bizning namunaviy amaliyotimiz:

Applying the Gamification Strategy: A Sample Educational Practice

BENZETİM(SİMÜLASYON)

Simülasyon, gerçek hayatta karşılaşılabilecek olayların veya süreçlerin sınıf ortamında modelleme yoluyla yeniden oluşturulmasıdır. Öğrenciler, bu yapay ortamda problem çözme, karar verme ve uygulamalı beceriler geliştirme fırsatı bulur.

Kullanım Alanları:

Acil Durum Eğitimi: Deprem, yangın veya tahliye tatbikatları.

Fen ve Mühendislik: Fizik deneyleri, makinelerin çalışma prensipleri.

Dikkat Edilecek Noktalar:

1. Hedeflerin Belirlenmesi: Simülasyonun, öğrenme kazanımları ile uyumlu olması gerekir.
2. Gerçekçi ve Anlamlı Olması: Simülasyon gerçek dünyayı yansıtmalı, ancak öğrencilerin anlayabileceği bir seviyede olmalıdır.

Faydaları:

- **Güvenli Ortam:** Gerçek hayatta tehlike arz eden durumlar (örneğin ameliyat, yangın) risksiz bir ortamda öğrenilir.
- **Deneyim ve Pratik:** Teorik bilgiyi uygulama fırsatı sağlar.
- **Problem Çözme Becerisi:** Gerçek hayatta karşılaşılabilecek sorunlara çözüm üretme yeteneği geliştirir.

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

1. Hazırlık: Simülasyonun amacı, kuralları ve aşamaları önceden detaylı bir şekilde planlanmalıdır.
2. Öğrencileri Bilgilendirme: Simülasyon süreci, kuralları ve beklenen davranışlar öğrencilere açıkça anlatılmalıdır.
3. Gözlem: Öğretmen, süreci gözlemleyerek öğrencilere gerektiğinde rehberlik etmelidir.
4. Geri Bildirim: Etkinlik sonrasında değerlendirme yapılmalı ve öğrencilerin deneyimlerini paylaşması sağlanmalıdır.

BENZETIM (SIMULYATSIYA)

Simulyatsiya — real hayotda yuz beradigan voqea yoki jarayonlarning sinf sharoitida modellashtirish orqali qayta yaratilishidir. O‘quvchilar ushbu sun’iy muhitda muammolarni hal qilish, qaror qabul qilish va amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Qo‘llanilish sohalari:

Tabiiy fanlar va muhandislik: Fizika tajribalari, mashinalarning ishlash tamoyillarini modellashtirish.

Favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik: Zilzila, yong‘in yoki evakuatsiya mashqlari.

E’tibor berilishi kerak bo‘lgan jihatlar:

- Maqsadlarni belgilash: Simulyatsiya o‘rganiladigan bilim va ko‘nikmalar bilan uyg‘un bo‘lishi kerak.
- Haqiqiy va mazmunli bo‘lishi: Simulyatsiya real hayotni aks ettirishi, biroq o‘quvchilarning anglash darajasiga mos bo‘lishi zarur.

Foydasi:

- **Xavfsiz muhit:** Real hayotda xavf tug‘diradigan holatlar (masalan, jarrohlik amaliyoti, yong‘in) xavfsiz sharoitda o‘rgatiladi.
- **Tajriba va amaliyot:** Nazariy bilimlarni amaliy qo‘llash imkoniyatini yaratadi.
- **Muammoni hal qilish ko‘nikmasi:** Real hayotda yuz beradigan muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

O'qituvchining vazifalari:

- Tayyorlov: Simulyatsiyaning maqsadi, qoidalari va bosqichlari oldindan batafsil rejalashtirilishi kerak.
- O'quvchilarni xabardor qilish: Simulyatsiya jarayoni, qoidalari va kutilayotgan xatti-harakatlar o'quvchilarga aniq va ravshan tarzda tushuntirilishi kerak.
- Kuzatish: O'qituvchi jarayonni kuzatib borishi va kerak bo'lganda o'quvchilarga yo'l-yo'riq ko'rsatishi lozim.
- Qayta aloqa: Tadbir yakunida baholash o'tkazilishi va o'quvchilarning tajribalari muhokama qilinishi kerak.

SIMULATION (BENZETİM)

Definition:

Simulation is an instructional method in which real-life situations or processes are recreated within the classroom through modeling. This technique allows students to develop problem-solving, decision-making, and practical skills in a controlled, artificial environment.

Areas of Application:

- ▶ **Emergency Training:** Earthquake, fire, or evacuation drills
- ▶ **Science and Engineering:** Physics experiments, understanding the operating principles of machines

Key Considerations:

1. **Defining Learning Objectives:** The simulation must align with the intended learning outcomes.

2. **Realism and Relevance:** The simulated scenario should accurately reflect real-world situations, while remaining comprehensible for the students' level of understanding.

Benefits:

- **Safe Environment:** Risky real-life situations (e.g., surgery, fire) can be experienced safely within the classroom.
- **Hands-on Experience and Practice:** Students have the opportunity to apply theoretical knowledge in practice.
- **Enhanced Problem-Solving Skills:** Simulation promotes the development of analytical thinking and the ability to generate solutions to real-world problems.

Role of the Teacher:

1. **Preparation:** The objectives, rules, and phases of the simulation should be thoroughly planned in advance.
2. **Instruction:** Teachers must clearly explain the simulation process, the rules, and the expected behaviors to the students.
3. **Observation:** The teacher should observe the process closely and provide guidance when necessary.
4. **Feedback:** A debriefing session should be conducted following the activity, during which students reflect on their experiences and the intended learning outcomes are reviewed.

ARKASI YARIN

Bu teknik, hikayeler veya olayların belirli bir noktada bırakılarak öğrencilerde merak uyandırmasını sağlar. Hikaye veya konunun devamı bir sonraki derse bırakılır.

Kullanım Alanları:

Dil ve edebiyat, sosyal bilimler, yaratıcı yazma, tarih ve drama derslerinde etkili bir tekniktir.

Dikkat Edilecek Noktalar:

- 1.Hikaye veya olay öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde seçilmelidir.
- 2.Hikayenin durduğu nokta, merak uyandırıcı olmalıdır.
- 3.Hikayenin akışı tutarlı olmalı ve dersin hedefleriyle uyumlu olmalıdır.
- 4.Öğrencilerin tahmin yürütmesi veya hikayeyi devam ettirme fırsatı verilmelidir.

Faydası

- Öğrencilerin derse ilgisini artırır.
- Merak duygusunu tetikleyerek motivasyonu güçlendirir.
- Yaratıcı düşünme ve tahmin becerilerini geliştirir.
- Hikayeleştirme sayesinde öğrenmeyi eğlenceli ve kalıcı hale getirir.
- Disiplinler arası bağlantılar kurmayı teşvik eder.

Öğretmenin Yapması Gerekenler

- 1.İlgi Çekici Başlangıç: Hikaye, dersin konusu ile bağlantılı ve öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde başlamalıdır.
- 2.Merak Uyandıran Bir Durma Noktası: Hikaye, öğrencilerin "Sonraki bölümde ne olacak?" sorusunu sormasını sağlayacak şekilde yarıda bırakılmalıdır.
- 3.Katılımı Teşvik: Öğrencilerden hikayeyi tahmin etmelerini veya devamını yazmalarını istemek gibi etkinliklerle süreci zenginleştirilmelidir.

HIKOYANI DAVOM ETTIRISH USULI

Ushbu usul hikoya yoki voqeani ma'lum bir nuqtada to'xtatib, o'quvchilarda qiziqish uyg'otishni maqsad qiladi. Hikoya yoki mavzuning davomi keyingi darsga qoldiriladi.

Qo'llanilish sohalari:

il va adabiyot darslari, ijtimoiy fanlar, ijodiy yozuv mashg'ulotlari, tarix, drama darslari

E'tibor berilishi kerak bo'lgan jihatlar:

- Hikoya yoki voqea o'quvchilarning qiziqishini oshiradigan tarzda tanlanishi kerak.
- Hikoyaning to'xtatilgan nuqtasi qiziqish va hayajon uyg'otishi lozim.
- Hikoyaning oqimi mantiqiy va dars maqsadlari bilan uyg'un bo'lishi kerak.
- O'quvchilarga taxmin qilish yoki hikoyani davom ettirish imkoniyati berilishi kerak.

Foydasi:

- O'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.
- Qiziqish va hayajon hissini uyg'otib, motivatsiyani kuchaytiradi.
- Yaratma fikrlash va taxmin qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.
- Hikoyalashtirish orqali o'rganish jarayonini qiziqarli va mustahkam qiladi.
- Fanlararo aloqalarni shakllantirishni rag'batlantiradi.

O'qituvchining vazifalari:

- Qiziqarli boshlanish: Hikoya dars mavzusi bilan bog'liq va o'quvchilarning e'tiborini tortadigan tarzda boshlanishi kerak.
- Qiziqish uyg'otuvchi to'xtash nuqtasi: Hikoya shunday nuqtada to'xtatilishi kerakki, o'quvchilar "Keyin nima bo'ladi?" deb so'rashni xohlasinlar.
- Ishtirokni rag'batlantirish: O'quvchilardan hikoyaning davomini taxmin qilish yoki yozib berish kabi faoliyatlar orqali jarayon boyitilishi kerak.

"To Be Continued" Technique (Arkası Yarin)

This instructional technique involves pausing a story or event at a critical point to arouse students' curiosity and anticipation. The continuation of the narrative is postponed to a subsequent lesson.

Areas of Application:

This technique is particularly effective in subjects such as language and literature, social sciences, creative writing, history, and drama.

Key Considerations:

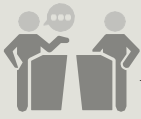
1. The story or scenario should be selected in a way that captures students' interest.
2. The point at which the story is paused must be intriguing and suspenseful.
3. The narrative must be coherent and aligned with the learning objectives of the lesson.
4. Students should be given the opportunity to make predictions or continue the story themselves.

Benefits:

- Increases student engagement and attention.
- Stimulates curiosity and enhances motivation.
- Develops creative thinking and prediction skills.
- Makes learning enjoyable and memorable through storytelling.
- Encourages interdisciplinary connections.

Teacher's Responsibilities:

1. **Engaging Introduction:** The story should begin in a way that connects with the lesson topic and captures students' interest.
2. **Suspenseful Interruption Point:** The narrative should be paused at a moment that prompts students to ask, *"What will happen next?"*
3. **Encouraging Participation:** The teacher should enrich the process with activities that invite students to make predictions or write continuations of the story.

ARGÜMANTASYON

Öğrencilerin tartışarak fikirlerini savunduğu ve kanıtlarla desteklediği tekniktir.

Kullanım Alanları:

Fen bilimleri, sosyal bilimler.

Dikkat Edilecek Noktalar:

1. Tartışılacak konu net olmalıdır.
2. Öğrencilere kanıtları analiz etme ve kullanma becerisi kazandırılmalıdır.
3. Her görüşe saygı duyulmalıdır.
4. Tartışma dengeli bir şekilde yönetilmelidir.
5. Sonuçlar değerlendirilmelidir.

Faydası: Eleştirel düşünme ve ifade becerilerini geliştirir.

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

- Tartışmayı yönetmek ve konunun dışına çıkılmasını engellemek.
- Fikirlerin kanıtlarla desteklenmesini teşvik etmek.

ARGÜMANTATSIYA

O'quvchilarning bahslashib, o'z fikrlarini himoya qilishi va dalillar bilan asoslashiga asoslangan usuldir.

Qo'llanilish sohalari:

Fanlar (tabiiy fanlar), ijtimoiy fanlar

E'tibor berilishi kerak bo'lgan jihatlar:

- Munozara qilinadigan mavzu aniq va tushunarli bo'lishi kerak.
- O'quvchilarga dalillarni tahlil qilish va ulardan foydalanish ko'nikmasi o'rgatilishi zarur.
- Har bir fikrga hurmat bilan munosabatda bo'lish kerak.
- Munozara muvozanatli tarzda boshqarilishi lozim.
- Yakuniy natijalar tahlil qilinishi va baholanishi kerak.

Foydasi: Tanqidiy fikrlash va fikrni aniq ifodalash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'qituvchining vazifalari:

- Munozarani boshqarish va mavzudan chetga chiqilishini oldini olish.
- Fikrlarning dalillar bilan asoslanishini rag'batlantirish.

Argumentation

Argumentation is an instructional technique in which students engage in discussion to defend their ideas and support them with evidence.

Areas of Application:

Primarily used in science and social science education.

Key Considerations:

1. The topic of discussion must be clearly defined.
2. Students should be taught how to analyze and utilize evidence effectively.
3. Respect for all viewpoints must be maintained.
4. The discussion should be managed in a balanced and structured manner.
5. The outcomes of the discussion should be evaluated.

Benefits:

- Enhances critical thinking and communication skills.
- Fosters the ability to construct and defend arguments based on evidence.

Teacher's Responsibilities:

- Facilitate the discussion and prevent it from deviating off-topic.
- Encourage students to support their arguments with logical and evidence-based reasoning.

Argümantasyon Örnekleri

Argümantasyon Tekniği için Ana Dili Dersi Örneği

Ders Düzeyi: Ortaokul (6, 7 veya 8. sınıf)
Dersin Konusu: "Okullarda Cep Telefonu Kullanımı Yasaklanmalı mı?"

- **Öğrenciler, görüşlerine göre iki gruba ayrılır:**
 1. Olumlu Görüş: "Cep telefonu yasaklanmamalı."
 2. Olumsuz Görüş: "Cep telefonu yasaklanmalı."
- **Gruplar kendi içinde tartışarak 3 temel argüman ve bu argümanları destekleyecek kanıtlar oluşturur.**

Argümantasyon Tekniği için Disiplinlerarası Örnek

Ders Düzeyi: Ortaokul (6, 7 veya 8. sınıf)
Dersin Konusu: "Çevre Kirliliğini Azaltmak İçin Bireylerin Mi Yoksa Devletin Mi Daha Fazla Sorumluluğu Vardır?"

- **Grup 1: Çevre kirliliğinin azaltılmasında bireylerin daha fazla sorumluluğa sahip olduğunu savunan grup.**
- **Grup 2: Çevre kirliliğini önlemede devletin daha büyük sorumluluğu olduğunu savunan grup.**
- Gruplar, görüşlerini savunmak için kendi argümanlarını oluşturur.
- Öğretmen, her iki görüşün güçlü ve zayıf yanlarını özetler.

Argümantatsiya Misollari

ARGUMENTATSIYA USULI UCHUN ONA TILI DARSİ MISOLI

Dars darajasi: Oʻrta maktab (6-, 7- yoki 8-sinf)

Dars mavzusi: "Maktablarda mobil telefonlardan foydalanishni taqiqlash kerakmi?"

Oʻquvchilar oʻz qarashlariga koʻra ikki guruhga boʻlinadi:

- Ijobiy fikr: "Mobil telefon taqiqlanmasligi kerak."
- Salbiy fikr: "Mobil telefon taqiqlanishi kerak."

Guruhlar ichida bahslashib, 3 ta asosiy argument va bu argumentlarni tasdiqlovchi dalillarni ishlab chiqadilar.

ARGÜMANTATSIYA USULI UCHUN FANLARARO MISOL

Dars darajasi: Oʻrta maktab (6-, 7- yoki 8-sinf)

Dars mavzusi: "Atrof-muhit ifloslanishini kamaytirishda shaxslarningmi yoki davlatningmi masʼuliyati koʻproq?"

- 1-guruh: Atrof-muhit ifloslanishini kamaytirishda shaxslarning koʻproq masʼuliyatga ega ekanligini himoya qiluvchi guruh.
- 2-guruh: Atrof-muhitni saqlashda davlatning asosiy masʼuliyatga ega ekanligini himoya qiluvchi guruh.

Guruhlar oʻz nuqtayi nazarlarini himoya qilish uchun oʻz argumentlarini ishlab chiqadilar.

Oʻqituvchi esa har ikkala fikrning kuchli va zaif tomonlarini umumlashtirib taqdim etadi.

Argumentation

Examples

Argumentation Technique – Example for the Native Language Class

Grade Level: Middle School (6th, 7th, or 8th Grade)

Lesson Topic: “*Should the Use of Mobile Phones Be Banned in Schools?*”

Implementation:

Students are divided into two groups based on their perspectives:

- 1. **Affirmative Position:** “*Mobile phone use should **not** be banned.*”
- 2. **Negative Position:** “*Mobile phone use **should** be banned.*”

Each group discusses the issue internally and formulates **three main arguments**, supported by **relevant evidence**.

Interdisciplinary Example for the Argumentation Technique

Grade Level: Middle School (6th, 7th, or 8th Grade)

Lesson Topic: “*In Reducing Environmental Pollution, Should Individuals or the Government Bear More Responsibility?*”

Group 1: Advocates the view that **individuals** hold greater responsibility in reducing environmental pollution.

Group 2: Defends the position that the **government** bears a larger share of the responsibility in preventing environmental pollution.

Each group formulates and presents its own arguments to support their viewpoint.

At the end of the activity, the **teacher summarizes the strengths and weaknesses** of both perspectives.

DÜŞÜN-EŞLEŞ-PAYLAŞ

Bu teknik, öğrencilerin bireysel olarak düşünmelerini, eşleriyle tartışarak fikirlerini geliştirmelerini ve daha sonra sınıfta paylaşımlarını içeren bir işbirliği yöntemidir.

Kullanım Adımları

Düşün: Öğretmen, öğrencilerden bir soru ya da problem üzerinde bireysel olarak düşünmelerini ister.

Eşleş: Öğrenciler, belirlenen eşlerle fikirlerini paylaşır ve tartışır.

Paylaş: Gruplar ya da bireyler, ortak fikirlerini sınıfa sunar.

Dikkat Edilecek Noktalar

1. Sorular açık ve öğrencilerin seviyesine uygun olmalıdır.
2. Her öğrencinin bireysel olarak düşünmesi için yeterli süre verilmelidir.
3. Eşleşme grupları dikkatlice oluşturulmalı, dengeli katılım sağlanmalıdır.
4. Tartışmaların verimli geçmesi için öğrencilere rehberlik edilmelidir.
5. Sınıfta fikir paylaşımı sırasında her grup temsilcisinin konuşmasına olanak tanınmalıdır.

Faydası

Eleştirel düşünme ve işbirliği becerilerini geliştirir.

Sessiz veya çekingen öğrencilerin fikrini ifade etmesine olanak tanır.

Öğrencilerin problem çözme ve karar verme süreçlerine aktif katılımını sağlar.

Öğrenciler verilen konu hakkındaki görüşlerini rapor ya da sunum haline getirip sınıfta sunabilirler.

O'YLA-JUFTLASH-ULASH

Bu usul o'quvchilarning avval mustaqil fikrlashlari, so'ngra juftlari bilan fikr almashib, g'oyalarini rivojlantirishlari va nihoyat butun sinf bilan baham ko'rishlarini nazarda tutuvchi hamkorlik usulidir.

USULNING QADAMLARI

- O'yla: O'qituvchi o'quvchilardan biror savol yoki muammo ustida mustaqil ravishda o'ylashni so'raydi.
- Juftlashtir: O'quvchilar belgilangan juftlari bilan o'z fikrlarini baham ko'radi va muhokama qiladi.
- Ulash: Guruhlar yoki individual o'quvchilar o'zlarining umumiy g'oyalarini butun sinfga taqdim etadilar.

E'TIBOR QARATILADIGAN NUQTALAR

- Savollar aniq va o'quvchilarning darajasiga mos bo'lishi kerak.
- Har bir o'quvchiga mustaqil fikrlashi uchun yetarlicha vaqt berilishi kerak.
- Juftliklar ehtiyotkorlik bilan tanlanib, ishtirokning muvozanatli bo'lishi ta'minlanishi lozim.
- Munozaralarning samarali o'tishi uchun o'qituvchi o'quvchilarga yo'l-yo'riq ko'rsatishi kerak.
- Sinfda fikr almashish jarayonida har bir guruh vakiliga fikrini bildirish imkoniyati yaratilishi kerak.

FOYDASI

- **Tanqidiy fikrlash va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi.**
- **Tinch yoki uyalchan o'quvchilarga o'z fikrini ifodalash imkonini beradi.**
- **O'quvchilarning muammo yechish va qaror qabul qilish jarayonlarida faol ishtirokini ta'minlaydi.**

O'quvchilar berilgan mavzu bo'yicha o'z fikrlarini yozma hisobot yoki taqdimot shaklida tayyorlab, sinfda taqdim qilishlari ham mumkin.

THINK–PAIR–SHARE

This technique is a cooperative learning method that involves students thinking individually, developing their ideas through discussion with a peer, and then sharing with the whole class.

Steps of Implementation:

- **Think:** The teacher asks students to reflect individually on a question or problem.
- **Pair:** Students share and discuss their ideas with a designated partner.
- **Share:** Pairs or individuals then present their collective ideas to the entire class.

Key Considerations:

1. Questions should be clearly formulated and appropriate for the students' level.
2. Adequate time should be provided for individual thinking.
3. Pairings should be made thoughtfully to ensure balanced participation.
4. Teachers should guide discussions to ensure meaningful and productive interaction.
5. Each group should have the opportunity to present their conclusions during the sharing phase.

Benefits:

- Enhances **critical thinking** and **collaborative skills**.
- Encourages **quiet or shy students** to express their thoughts.
- Promotes active participation in **problem-solving** and **decision-making** processes.
- Enables students to present their viewpoints in the form of a **report** or **oral presentation**.

PAZARYERİ

Pazaryeri tekniği, öğrencilerin bilgi veya fikir alışverişinde bulunmalarını sağlayan interaktif bir öğretim tekniğidir. Öğrenciler, belirli bir konu hakkında bilgi toplar ve pazaryeri gibi farklı “tezgâhlarda” bu bilgiyi paylaşır. Bu teknik, işbirliği, iletişim ve öğrenmenin sosyalleşmesini teşvik eder.

Kullanım Alanları:

Problem çözme ve yaratıcı düşünce gerektiren konular.

Sosyal bilimler (tarih, coğrafya gibi bilgi paylaşımına dayalı konular)

Dikkat Edilecek Noktalar:

1. Konunun Belirgin Olması: Öğrencilerin fikirlerini açıkça paylaşabilmesi için konu net bir şekilde açıklanmalıdır.
2. Hazırlık Süreci: Öğrencilerden, tezgâhta paylaşacakları bilgiyi önceden hazırlamaları istenmelidir.
3. Rollerin Belirlenmesi: Kimlerin tezgâh sahibi olacağı, kimlerin bilgi alacağı netleştirilmelidir.
4. Dengeli Katılım: Tüm öğrencilerin hem bilgi paylaşımı yapması hem de diğer tezgâhları gezmesi sağlanmalıdır.

Faydaları:

- **İşbirliği:** Grup üyeleri arasında fikir alışverişini teşvik eder.
- **İletişim Becerileri:** Öğrencilerin öğrendiklerini başkalarına anlatmasını sağlar.
- **Aktif Öğrenme:** Öğrenciler öğrenme sürecine aktif olarak katılır.
- **Eğlenceli Öğrenme:** Pazaryeri atmosferi, öğrenmeyi daha keyifli hale getirir

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

1. **Ön Hazırlık:** Konuları, öğrencilerin görevlerini ve pazaryeri düzenini planlayın.
2. **Rehberlik:** Tezgâh sahibi olan gruplara, bilgilerini nasıl paylaşacakları konusunda rehberlik edin.
3. **Gözlem:** Tüm süreci gözlemleyerek gruplar arasında denge sağlayın.

BOZOR TEXNIKASI

Bozor texnikasi – bu, o‘quvchilarning o‘z bilim va g‘oyalarini almashishiga imkon beruvchi interaktiv o‘qitish usulidir. Unda o‘quvchilar ma’lum bir mavzu bo‘yicha ma’lumot to‘playdi va “bozor rastalari”ga o‘xshash joylarda bu ma’lumotlarni boshqalar bilan bo‘lishadi. Bu metod hamkorlikni, muloqotni va ijtimoiylashgan o‘qishni rag‘batlantiradi.

Qo‘llanish Sohalari:

Muammoni hal qilish va ijodiy fikrlashni talab qiladigan mavzular

Ijtimoiy fanlar (masalan, tarix, geografiya kabi bilim almashuviga asoslangan darslar)

E‘TIBOR QARATILADIGAN NUQTALAR

- Mavzu aniq bo‘lishi kerak: O‘quvchilar o‘z fikrlarini ochiq ifoda eta olishlari uchun mavzu tushunarli tarzda bayon qilinishi lozim.
- Tayyorgarlik jarayoni: O‘quvchilardan rastalarda bo‘lishadigan ma’lumotni oldindan tayyorlab kelishlari so‘raladi.
- Rollarni aniqlashtirish: Kimlar rasta egasi (informator), kimlar esa ma’lumot oluvchi bo‘lishi aniq belgilanadi.
- Teng ishtirok: Har bir o‘quvchi ma’lumot tarqatuvchi ham, boshqa rastalarni aylanib chiqadigan ishtirokchi ham bo‘lishi kerak.

O'qituvchining vazifalari:

Oldindan tayyorgarlik: Mavzularni, o'quvchilarning vazifalarini va bozor (pazaryeri) usulidagi tashkilotni rejalashtiring.

Yo'l-yo'riq ko'rsatish: "Rasta egasi" bo'lgan guruhlariga o'z ma'lumotlarini qanday tarzda taqdim etishlari haqida yo'l-yo'riq bering.

Kuzatuv: Jarayonni doimiy kuzatib boring va guruhlar o'rtasida muvozanatni saqlashga e'tibor qarating.

Foydalari:

Hamkorlik: Guruh a'zolari o'rtasida fikr almashish va birgalikda ishlashni rag'batlantiradi.

Muloqot ko'nikmalari: O'quvchilarning o'rgangan bilimlarini boshqalarga yetkazishini ta'minlaydi.

Faol o'rganish: O'quvchilar o'quv jarayonida faol ishtirok etadilar.

Qiziqarli ta'lim: Bozor muhiti o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qiladi.

MARKETPLACE TECHNIQUE

The **Marketplace Technique** is an interactive instructional method that facilitates the exchange of information and ideas among students. In this method, students gather knowledge about a specific topic and present it at various "stalls," mimicking a marketplace environment. This technique fosters **collaboration, communication,** and the **socialization of learning**.

Areas of Application:

Topics requiring **problem-solving** and **creative thinking**

Social sciences (e.g., history, geography) where knowledge sharing is essential

Key Considerations:

1. **Clarity of Topic:** The subject should be clearly explained so that students can share their ideas effectively.
2. **Preparation Phase:** Students should prepare the content they will present at their stalls in advance.
3. **Role Assignment:** The roles of “stall holders” (information providers) and “visitors” (information gatherers) must be clearly defined.
4. **Balanced Participation:** All students should both share their own ideas and visit other stalls to engage with peer content.

Benefits:

- **Collaboration:** Encourages idea exchange among group members
- **Communication Skills:** Develops students' ability to articulate what they've learned
- **Active Learning:** Promotes full engagement in the learning process
- **Enjoyable Learning:** The marketplace atmosphere creates a fun and dynamic learning environment

Teacher Responsibilities:

1. **Planning:** Organize topics, student roles, and the physical setup of the marketplace
2. **Guidance:** Support stall-holding groups in how to effectively present their knowledge
3. **Observation:** Monitor the process to ensure equal participation and interaction among all groups

İSTASYON

İstasyon yöntemi, bir ders veya konu içindeki farklı alt başlıkların sınıfta kurulan “istasyonlar” aracılığıyla öğrenilmesini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Öğrenciler, gruplar halinde her istasyonda belirli bir etkinlik ya da görevi tamamladıktan sonra bir sonraki istasyona geçer.

Kullanım Alanları:

Fen ve Matematik: Deney, problem çözme, veri toplama.

Dil Eğitimi: Kelime çalışmaları, okuma-anlama, yazma etkinlikleri.

Sanat ve Spor: El işi, yaratıcı yazma, fiziksel etkinlikler.

Dikkat Edilecek Noktalar:

- İstasyonların Amacı ve İçeriği:
 - Her istasyon, konunun bir alt başlığına odaklanmalıdır.
 - Görevler açık, anlaşılır ve öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.
- Zaman Yönetimi:
 - İstasyonlar arasında eşit zaman dağılımı yapılmalıdır.
 - Gruplar için bir zamanlayıcı kullanılabilir.
- Materyal Hazırlığı:
 - Her istasyon için gerekli materyaller önceden hazırlanmalı ve kolay erişilebilir olmalıdır.
- Grupların Düzeni:
 - Gruplar dengeli bir şekilde oluşturulmalı (eşit sayıda öğrenci, farklı seviyelerde bireyler).
 - Her öğrenciye görev dağılımı yapılmalı.
- Geçişler:
 - Grupların bir istasyondan diğerine geçişi düzenli ve kontrollü olmalıdır.

İstasyon Yönteminin Faydaları:

Çok Yönlü Öğrenme: Farklı öğrenme stillerine sahip öğrenciler, çeşitli etkinliklerden faydalanabilir.

İşbirliği: Grup çalışması sayesinde sosyal beceriler gelişir.

Aktif Katılım: Öğrenciler sürece aktif olarak dahil olur, pasif dinleyici olmaz.

Zenginleşmiş Öğrenme Deneyimi: Öğrenciler, farklı etkinliklerle çok boyutlu bir öğrenme süreci yaşar.

Problem Çözme: Öğrenciler istasyonlarda karşılaştıkları problemleri çözerek analitik düşünme becerilerini geliştirir.

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

Planlama:

Konuyu ve istasyonlarda yapılacak etkinlikleri önceden planlayın.

Hangi istasyonda hangi konunun işleneceğini belirleyin.

Hazırlık:

Her istasyon için gerekli materyalleri hazırlayın (örneğin, çalışma kağıtları, deney malzemeleri, haritalar).

Sınıf düzenini istasyonlara uygun şekilde organize edin.

Görev Dağılımı:

Gruplara roller ve görevler verin. Her grupta bir lider, bir raporcu gibi roller olabilir.

Rehberlik:

İstasyonlar arasında dolaşarak öğrencilere gerektiğinde rehberlik edin.

Her istasyonun görevini anlamalarını sağlayın.

Değerlendirme:

Her istasyonda yapılan görevleri gözlemleyin ve notlar alın.

Etkinlik sonunda grupların öğrendiklerini paylaşmasını sağlayarak geri bildirim verin.

STANSIYA USULI

Stansiya usuli — bu, bir dars yoki mavzu ichidagi turli kichik bo‘limlarni sinf ichida tashkil etilgan “stansiyalar” orqali o‘rganishga yo‘naltirilgan o‘qitish metodidir. O‘quvchilar guruhlarda ishlagan holda har bir stansiyada muayyan topshiriq yoki mashg‘ulotni bajargach, keyingi stansiyaga o‘tadilar.

Qo‘llanish Sohalari:

Tabiiy fanlar va matematika: tajriba, muammo yechish, ma’lumot to‘plash.

Til ta’limi: so‘z boyligini oshirish, o‘qib tushunish, yozma topshiriqlar.

San’at va jismoniy tarbiya: qo‘l mehnati, ijodiy yozish, jismoniy mashg‘ulotlar.

E‘TIBOR QARATILADIGAN NUQTALAR

Stansiyalarning Maqsadi va Mazmuni:

Har bir stansiya mavzuning muayyan kichik bir bo‘limiga qaratilgan bo‘lishi kerak.

Topshiriqlar aniq, tushunarli va o‘quvchilarning bilim darajasiga mos bo‘lishi lozim.

Vaqtni Boshqarish:

Stansiyalar orasida vaqt teng taqsimlanishi kerak.

Guruhlar uchun vaqt o‘lchagich (taymer)dan foydalanish mumkin.

Material Tayyorligi:

Har bir stansiya uchun kerakli materiallar oldindan tayyorlangan va oson yetib bo‘ladigan joyda bo‘lishi lozim.

Guruhlarni Tashkil Etish:

Guruhlar muvozanatli tuzilishi kerak (ya’ni, teng miqdorda o‘quvchi va turli darajadagi ishtirokchilar).

Har bir o‘quvchiga aniq vazifalar taqsimlanishi lozim.

O‘tish Jarayoni:

Guruhlar bir stansiyadan boshqasiga tartibli va nazorat ostida o‘tishi kerak.

Stansiya Usulining Foydalari

Ko'p Yo'nalishli O'rganish: Turli o'quv uslublariga ega o'quvchilar har xil faoliyatlardan foyda olishlari mumkin.

Hamkorlik: Guruhli ishlar orqali ijtimoiy ko'nikmalar rivojlanadi.

Faol Ishtirok: O'quvchilar jarayonga faol ravishda jalb qilinadi, faqat tinglovchi bo'lib qolmaydi.

Boytilgan O'rganish Tajribasi: Turli xil mashg'ulotlar orqali o'quvchilar ko'p qirrali o'rganish jarayonini boshdan kechiradilar.

Muammo Yechish: O'quvchilar stansiyalarda duch kelgan muammolarni hal qilish orqali tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

O'qituvchining Bajarishi Kerak Bo'lgan Ishlar

Rejalashtirish:

- Mavzuni va har bir stansiyada bajariladigan faoliyatlarni oldindan rejalashtiring.
- Qaysi stansiyada qaysi kichik mavzu o'rganilishini aniqlang.

Tayyorlov:

- Har bir stansiya uchun kerakli materiallarni tayyorlang (masalan, ish varaqalari, tajriba materiallari, xaritalar).
- Sinf joylashuvini stansiyalarga mos ravishda tashkil qiling.

Vazifa Taqsimoti:

- Guruhlarga rollar va vazifalar belgilang. Har bir guruhda lider, hisobotchi kabi rollar bo'lishi mumkin.

Yo'naltirish:

- Stansiyalar orasida yurib, kerak bo'lsa o'quvchilarga yo'l-yo'riq ko'rsating.
- Har bir stansiyaning topshirig'ini tushunishlariga ishonch hosil qiling.

Baholash:

- Har bir stansiyada bajarilgan topshiriqlarni kuzating va eslatmalar oling.
- Mashg'ulot yakunida guruhlarning o'rganganlarini taqdim etishini ta'minlab, fikr bildiring.

Stansiya Usuli: Biologiya Darsida Faoliyat

Faoliyat nomi: Hujayrani Tanish

1-stansiya: O'quvchilar barg hujayrasini mikroskopda kuzatib, uning xususiyatlarini kuzatish varaqasida yozib boradilar.

2-stansiya: O'quvchilar hujayra va uning organoidlari haqida tushuncha xaritasini tuzib, mavzuni takrorlaydilar.

3-stansiya: O'quvchilar turli hujayra turlari va organoidlarni vizuallashtirib, sinf devoriy panosiga ilib qo'yadilar.

Stansiya Usuli: Maktabgacha Ta'lim Faoliyati

Mavzu: "Sabzavotlar va Mevalar"

1-stansiya: Sabzavot va Mevalarni To'g'ri Juftlash
Bolalar aralashtirib qo'yilgan sabzavot va mevalarning rasmlarini to'g'ri savatga joylashtiradilar.

2-stansiya: Chizish va Ranglash

Bolalar sabzavot va mevalarning rasmlarini bo'yaydilar va o'zlari mustaqil chizmalar yaratadilar.

3-stansiya: Meva Salati Tayyorlash

Bolalar oldindan to'g'ralgan mevalarni aralashtirib, o'zlarining meva salatini tayyorlaydilar.

STATION TECHNIQUE

The **station technique** is an instructional method that enables students to learn different subtopics within a lesson or subject through “stations” set up around the classroom. Students, working in groups, rotate through each station, completing a specific task or activity before moving on to the next.

Areas of Application:

Science and Mathematics: Experiments, problem-solving, data collection

Language Education: Vocabulary building, reading comprehension, writing tasks

Arts and Physical Education: Crafts, creative writing, physical activities

Key Considerations:

1. **Purpose and Content of Stations**
 - Each station should focus on a specific subtopic of the lesson.
 - Tasks must be clear, understandable, and appropriate for students' level.
2. **Time Management**
 - Allocate equal time to each station.
 - Use timers to help regulate group transitions.
3. **Material Preparation**
 - Materials needed for each station should be prepared in advance and easily accessible.
4. **Group Organization**

- Groups should be balanced (equal in size, mixed abilities).
 - Assign specific roles within each group (e.g., leader, recorder).
5. **Station Transitions**
- Movement between stations must be orderly and well-coordinated.

Benefits of the Station Technique:

- **Multifaceted Learning:** Caters to different learning styles through varied activities.
- **Collaboration:** Enhances social skills through group work.
- **Active Participation:** Engages students as active learners rather than passive listeners.
- **Enriched Learning Experience:** Offers a multidimensional approach through diverse tasks.
- **Problem Solving:** Encourages analytical thinking as students tackle challenges at each station.

Teacher Responsibilities:

1. **Planning**
 - Pre-plan the lesson topic and activities for each station.
 - Determine the specific learning objectives addressed at each station.
2. **Preparation**
 - Organize and set up materials (e.g., worksheets, experiment kits, maps).
 - Arrange the classroom layout to accommodate station rotation.
3. **Task Distribution**
 - Assign roles within groups (e.g., group leader, note-taker).
 - Ensure responsibilities are clear and evenly shared.
4. **Guidance**
 - Circulate among stations to provide support when needed.
 - Clarify instructions and guide students' understanding of tasks.
5. **Assessment**
 - Observe and take notes on group performance and engagement.
 - Facilitate group reflection at the end of the activity and provide constructive feedback.

Station Method: Biology Lesson

Activity Title: Exploring the Cell

Station 1: Microscopic Observation

Students observe a leaf cell under a microscope and record its characteristics on an observation sheet.

Station 2: Concept Mapping

Students create a concept map about the cell and its organelles, reinforcing the topic through visual organization of knowledge.

Station 3: Visualization and Display

Students visualize various cell types and organelles and display their illustrations on the classroom wall panel.

Station Method: Preschool Education Activity

Topic: “Fruits and Vegetables”

Station 1: Matching Fruits and Vegetables

Children sort mixed images of fruits and vegetables into the correct baskets.

Station 2: Drawing and Coloring

Children color pictures of fruits and vegetables and create their own original drawings.

Station 3: Preparing a Fruit Salad

Children mix pre-cut fruits to prepare their own fruit salad.

İstasyon yöntemi ve örnek uygulamamız:

Stansiya usuli va bizning namunaviy amaliyotimiz:

STATION METHOD AND OUR SAMPLE APPLICATION

İstasyon yöntemi ve örnek uygulamamız:

Stansiya usuli va bizning namunaviy amaliyotimiz:

STATION METHOD AND OUR SAMPLE APPLICATION

AKVARYUM

Öğrencilerin bir grup olarak sınıfın merkezinde veya belirli bir alanda tartıştığı, diğer öğrencilerin dışarıdan izleyerek gözlemci olduğu bir tekniktir. İzleyiciler tartışmanın sonunda gözlemlerini paylaşabilir.

Kullanım Alanları:

Sosyal bilimler, tartışma gerektiren konular, problem çözme.

Dikkat Edilecek Noktalar

1. Tartışma Grubunun Belirlenmesi: Akvaryum içinde tartışacak grup (5-7 kişi) ve dış gözlemci grup net bir şekilde belirlenmelidir.
2. Tartışma Konusunun Netliği: Akvaryum grubuna tartışılacak konu veya problem açık ve anlaşılır bir şekilde verilmelidir.
3. İzleyicilerin Katılımı: Gözlemcilerin dikkat etmesi gereken noktalar önceden açıklanmalıdır (örneğin, tartışmanın içeriği, iletişim tarzı vb.)

Faydaları

- Eleştirel ve analitik düşünme becerilerini geliştirir.
- İletişim ve tartışma becerilerini artırır.
- Öğrencilerin bir konuyu çok yönlü analiz etmesine olanak tanır.
- Dinleme becerisini güçlendirir, gözlem yapmayı öğretir.
- Grup içi ve dışı etkileşimi destekler.

AKVARIUM USULI

Akvarium usuli — bu bir guruh o‘quvchining sinf markazida yoki belgilangan maydonda muayyan mavzu yuzasidan ochiq munozara olib borishi, qolgan o‘quvchilarning esa ularni tashqaridan kuzatib turishi asosidagi o‘qitish usulidir. Kuzatuvchilar muhokama yakunida o‘z mulohazalarini bildiradilar.

Qo‘llash Sohalari:

Ijtimoiy fanlar, munozaraga asoslangan mavzular, muammoli vaziyatlarni hal etish mashg‘ulotlari.

E‘TIBOR QARATILADIGAN NUQTALAR

1. Munozara Guruhini Belgilash: Akvarium ichida muhokama yuritadigan asosiy guruh (5–7 kishi) va tashqi kuzatuvchi guruh oldindan aniqlab olinishi lozim.
2. Munozara Mavzusining Aniqligi: Muhokama mavzusi yoki muammoli vazifa akvarium guruhiga aniq va tushunarli tarzda taqdim etilishi kerak.
3. Kuzatuvchilarning Ishtiroki: Kuzatuvchilarga e‘tibor qaratilishi lozim bo‘lgan jihatlar (masalan, mazmun, muloqot uslubi va boshqalar) avvaldan tushuntiriladi.

Foydalari:

- Tanqidiy va tahliliy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.
- Muloqot va munozara yuritish ko‘nikmalarini oshiradi.
- O‘quvchilarga mavzuni har tomonlama tahlil qilish imkonini beradi.
- Tinglash malakasini mustahkamlaydi, kuzatish madaniyatini shakllantiradi.
- Guruh ichidagi va guruhlararo o‘zaro ta’sirni qo‘llab-quvvatlaydi.

O'qituvchining Bajarishi Kerak Bo'lgan Vazifalari

Munozara va Kuzatuvchi Guruhlarni Ajratish: “Akvaryum” metodida muhokama qiladigan guruh bilan tashqaridan kuzatuvchi guruhlarini aniq belgilash.

Muhokama Mavzusini Taqdim Etish: “Akvaryum” guruhiga ochiq, bahs-munozaraga yaroqli va turlicha fikr yuritishga imkon beruvchi mavzu yoki muammo taklif qilish.

Qoidalarini Tushuntirish: Munozara davomida har bir ishtirokchi fikr bildirishga haqli ekani, kuzatuvchilarning esa faol ishtirok etmasdan tinglovchi bo'lib qolishi kerakligi alohida aytilishi lozim.

Jarayonni Kuzatish: Muhokama mavzudan chetlanmasligi uchun o'z vaqtida zaruriy aralashuvlar qilish.

Natijalarni Baholash: Munozara yakunlangach, kuzatuvchi guruhning kuzatishlari bilan o'rtoqlashishini ta'minlash va muhokamani umumlashtirish.

AQUARIUM TECHNIQUE

The aquarium technique is an interactive instructional strategy in which a small group of students engages in a discussion at the center of the classroom or within a designated area, while the rest of the class observes the process as spectators. At the end of the discussion, observers are encouraged to share their observations and reflections.

Areas of Application:

Social sciences, Topics requiring structured discussion, Problem-solving activities

Key Considerations:

1. **Group Selection:**

Clearly define the discussion group (typically 5–7 students) who will be in the “aquarium,” as well as the group of external observers.

2. **Clarity of the Discussion Topic:**

The discussion topic or problem should be clearly stated and easily understood by the aquarium group in advance.

3. **Observer Engagement:**

Provide the observer group with guidance on what to focus on during the discussion (e.g., content of arguments, communication styles, group dynamics).

Benefits:

- Enhances **critical and analytical thinking** skills.
- Strengthens **communication and debate** abilities.
- Encourages **multi-perspective analysis** of a topic.
- Improves **listening** and **observational** skills.
- Promotes **interaction between active participants and observers**, creating a dynamic learning environment.

This method fosters deep engagement and reflection, making it particularly effective for developing both academic and interpersonal competencies.

Teacher's Responsibilities in the Aquarium Technique

1. **Assigning Discussion and Observer Groups:**
Clearly distinguish between the group that will participate in the discussion (the "aquarium" group) and the group that will observe from the outside.
2. **Presenting the Discussion Topic:**
Provide the aquarium group with an open-ended, debate-worthy topic or problem that allows for diverse perspectives and critical engagement.
3. **Explaining the Rules:**
Emphasize that every participant in the discussion group has the right to express their opinions, while the observers should remain silent and focus solely on listening and observing without active participation.
4. **Monitoring the Process:**
Observe the discussion closely and intervene only when necessary to keep the conversation on topic and ensure constructive engagement.
5. **Evaluating the Outcomes:**
After the discussion, allow the observer group to share their observations. Conclude the session by summarizing key points and insights that emerged during the discussion.

This structured approach ensures active participation, encourages reflective listening, and supports critical thinking and respectful dialogue in the classroom.

GÖSTERİ/DEMOSTRAYON

Gösteri tekniği, öğretmenin veya öğrencinin bir işlemi veya konuyu görsel olarak sınıfa sunmasıdır. Amaç, öğrenilen bilgiyi somutlaştırmak ve öğrencilerin görsel öğrenme sürecini desteklemektir. Teknik, özellikle uygulamalı becerilerin öğretilmesinde etkilidir.

Kullanım Alanları:

Fen bilimleri (deneyler)

Mesleki eğitim (araç-gereç kullanımı)

Sanat dersleri (resim, el işi)

Dikkat Edilecek Noktalar:

1. Hazırlık: Gösteri önceden planlanmalı, materyaller ve araç-gereçler eksiksiz olmalıdır.
2. Açıklık: Gösteri sırasında her adım net bir şekilde açıklanmalı, öğrencilerin anlaması sağlanmalıdır.
3. Görsellik: Gösteri, tüm sınıfın rahatça görebileceği bir şekilde yapılmalıdır.
4. Etkin Katılım: Mümkünse öğrencilerin de gösteriye katılımı sağlanmalıdır.
5. Zamanlama: Gösteri kısa ve öz olmalıdır; öğrencilerin dikkatini kaybetmemesi için süreye dikkat edilmelidir.

Faydaları:

- **Somutlaştırma:** Öğrencilerin soyut konuları daha iyi anlamasına yardımcı olur.
- **Kalıcı Öğrenme:** Görsel hafıza ile bilgilerin akılda kalıcılığını artırır.
- **Uygulamalı Öğrenme:** Özellikle beceri kazandırma süreçlerinde etkili bir tekniktir.
- **Motivasyon Artışı:** Öğrencilerde merak ve ilgi uyandırır.
- **Anında Geri Bildirim:** Yanlış uygulamaların hemen düzeltilmesine olanak tanır.

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

1. **Gösteriyi Planlama:** Hangi adımların, hangi sırayla gösterileceğini belirleyin.
2. **Materyal ve Araç-Gereç Hazırlığı:** Gösteri için gerekli tüm materyalleri önceden hazırlayın.
3. **Açık Anlatım:** Her adımı açık ve anlaşılır bir şekilde açıklayın.
4. **Soru-Cevap Bölümü:** Gösteri sırasında veya sonrasında öğrencilerin sorularını yanıtlayın.
5. **Tekrar Fırsatı Sunma:** Öğrencilerin gerekirse gösteriyi tekrar izlemesine veya uygulamasına olanak sağlayın.

KO'RSATMA USULI

Ko'rsatma usuli — bu, o'qituvchi yoki o'quvchi tomonidan biror jarayon yoki mavzuning sinfga vizual tarzda namoyish etilishidir. Maqsad — o'rganilayotgan ma'lumotni aniq va ko'rinadigan holga keltirish, hamda o'quvchilarning vizual o'rganish jarayonini qo'llab-quvvatlashdir. Ushbu usul ayniqsa amaliy ko'nikmalarni o'rgatishda samaralidir.

Qo'llash Sohalari

Tabiiy fanlar (tajribalar)

Kasbiy ta'lim (asbob-uskuna bilan ishlash)

San'at darslari (rasm, qo'l mehnati)

E'TIBOR QARATILADIGAN NUQTALAR

1. Tayyorgarlik: Ko'rsatma oldindan rejalashtirilishi, kerakli materiallar va asbob-uskuna to'liq tayyor bo'lishi kerak.
2. Aniqlik: Har bir bosqich aniq va tushunarli tarzda izohlanishi, o'quvchilarning tushunishi ta'minlanishi lozim.
3. Ko'rsatuvchanlik: Ko'rsatma butun sinf tomonidan oson ko'riladigan tarzda o'tkazilishi kerak.
4. Faol Ishtirok: Imkon boricha o'quvchilar ham ko'rsatma jarayoniga jalb etilishi maqsadga muvofiq.
5. Vaqt Bilan Ishlash: Ko'rsatma qisqa, aniq va mazmunli bo'lishi lozim; o'quvchilarning diqqatini yo'qotmaslik uchun vaqt chekloviga e'tibor qaratilishi kerak.

Foydalari:

- **Konkretlashtirish:** O'quvchilarga mavzularni, ayniqsa mavhum tushunchalarni yaxshiroq tushunishga yordam beradi.
- **Barqaror o'rganish:** Ko'rish xotirasi orqali bilimlarning esda qolishini kuchaytiradi.
- **Amaliy o'rganish:** Ayniqsa ko'nikmalarni shakllantirish jarayonlarida samarali usuldir.
- **Motivatsiyani oshiradi:** O'quvchilarda qiziqish va o'rganishga bo'lgan ishtiyoqni kuchaytiradi.
- **Zudlik bilan fikr-mulohaza:** Noto'g'ri bajarilgan ishlarni darhol tuzatish imkonini beradi.

O'qituvchining Bajarmog'i Kerak Bo'lgan Ishlar:

- **Ko'rsatmani rejalashtirish:** Qaysi bosqichlar qanday ketma-ketlikda ko'rsatilishini oldindan aniqlang.
- **Materiallar va asbob-uskuna tayyorlash:** Ko'rsatma uchun zarur bo'lgan barcha materiallar oldindan tayyorlanishi kerak.
- **Aniq tushuntirish:** Har bir bosqichni aniq va tushunarli tarzda tushuntiring.
- **Savol-javob bo'limi:** Ko'rsatma davomida yoki undan keyin o'quvchilarning savollariga javob bering.
- **Qayta ko'rish imkonini yaratish:** O'quvchilarga kerak bo'lsa ko'rsatmani yana bir bor ko'rish yoki mustaqil ravishda bajarib ko'rish imkoniyatini bering.

DEMONSTRATION METHOD

The demonstration method involves the teacher or a student visually presenting a process or topic to the class. Its primary goal is to concretize abstract knowledge and support students' visual learning processes. This technique is particularly effective in teaching practical skills.

Areas of Use:

Science: Experiments and laboratory applications

Vocational Education: Use of tools and equipment

Art Classes: Drawing, handicrafts, and creative processes

Key Considerations:

1. **Preparation:**
The demonstration must be planned in advance. All necessary materials and tools should be complete and ready.
2. **Clarity:**
Each step of the demonstration should be clearly explained to ensure student understanding.
3. **Visibility:**
The demonstration should be conducted in a way that is clearly visible to all students.

4. **Active Involvement:**

If possible, students should be given opportunities to participate in the demonstration.

5. **Timing:**

The demonstration should be concise and focused to maintain student attention.

Benefits:

- **Concretization:**

Helps students better understand abstract concepts through visual representation.

- **Long-Term Retention:**

Enhances memory retention through visual learning.

- **Practical Learning:**

Especially effective for teaching skills and procedures.

- **Increased Motivation:**

Sparks curiosity and interest among students.

- **Immediate Feedback:**

Enables instant correction of mistakes or misconceptions.

Teacher's Responsibilities:

1. **Planning the Demonstration:**

Identify and sequence the steps to be demonstrated.

2. **Material Preparation:**

Gather and organize all materials and tools in advance.

3. **Clear Explanation:**

Provide simple and understandable explanations for each step.

4. **Question and Answer:**

Encourage students to ask questions during or after the demonstration.

5. **Providing Review Opportunities:**

Allow students to re-watch or re-do the demonstration if necessary.

GÖRÜŞ GELİŞTİRME

Görüş geliştirme tekniği, öğrencilerin bir konu hakkında öncelikli fikirlerini belirtip daha sonra konu üzerinde düşünerek ve tartışarak fikirlerini değiştirmelerine veya geliştirmelerine olanak tanır. Bu teknik, öğrencilerin eleştirel düşünme ve farklı bakış açılarını anlama becerilerini geliştirmek için kullanılır.

Kullanım Alanları:

Tartışmaya açık, farklı görüşlerin olduğu konular.

Sosyal bilimler, felsefe, etik ve değerler eğitimi.

Öğrencilerin analitik ve empatik düşünme becerilerini geliştirmek.

Dikkat Edilecek Noktalar:

1. Tartışma konusu öğrencilerin seviyesine uygun olmalıdır.
2. Konu, öğrencilerin kişisel ilgisini çekecek şekilde seçilmelidir.
3. Her öğrencinin fikrini özgürce ifade edebileceği bir ortam sağlanmalıdır.
4. Öğrencilerin fikirlerini açıklarken mantıklı argümanlar kullanmalarına teşvik edilmelidir.
5. Süreç sonunda öğrencilerin fikirlerini yeniden değerlendirmesi için zaman verilmelidir.

Faydası:

- Eleştirel düşünme becerisi kazandırır.
- Öğrencilerin farklı bakış açılarına saygı duymasını öğretir.
- Karmaşık problemleri analiz etme ve çözüm üretme becerilerini geliştirir.
- Düşüncelerini açıklama ve savunma yeteneğini artırır.

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

1. Hazırlık: Tartışmaya uygun bir konu seçin ve başlangıç sorularını hazırlayın.
2. Fikir Alma: Öğrencilerin konu hakkındaki ilk fikirlerini alarak sınıfta paylaşımlarını sağlayın.
3. Tartışmayı Yönetme: Farklı bakış açılarını öne çıkararak dengeli bir tartışma ortamı yaratın.
4. Görüşlerin Yeniden Değerlendirilmesi: Tartışma sonunda, öğrencilerden fikirlerinin değişip değişmediğini ve neden değiştiğini yazmalarını isteyin.

FIKRNI RIVOJLANTIRISH TEXNIKASI

Fikrni rivojlantirish texnikasi – bu o‘quvchilarga muayyan mavzu bo‘yicha dastlabki fikrlarini bildirishi, so‘ngra esa mavzu ustida o‘ylab, munozara qilib, o‘z fikrlarini o‘zgartirish yoki chuqurlashtirish imkonini beradigan o‘qitish usulidir. Bu texnika o‘quvchilarning tanqidiy fikrlash, turli nuqtai nazarlarni tushunish ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun qo‘llaniladi.

Qo‘llanilish Sohalari:

Turli fikr-mulohazalar bo‘lishi mumkin bo‘lgan ochiq mavzular.

Ijtimoiy fanlar, falsafa, etika va qadriyatlar ta’limi.

O‘quvchilarning tahliliy va empatik fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish.

E’tibor Berilishi Kerak Bo‘lgan Jihatlar:

- Munozara mavzusi o‘quvchilar yoshiga va bilim darajasiga mos bo‘lishi kerak.
- Mavzu o‘quvchilarning shaxsiy qiziqishiga mos tanlanishi lozim.
- Har bir o‘quvchi o‘z fikrini erkin ifoda eta oladigan ochiq va xavfsiz muhit yaratilishi zarur.
- O‘quvchilar fikr bildirayotganda asosli va mantiqli dalillardan foydalanishga rag‘batlantirilishi kerak.
- Jarayon so‘ngida o‘quvchilarga o‘z fikrlarini qaytadan baholash uchun vaqt berilishi zarur.

Foydalari:

- **Tanqidiy fikrlash ko'nikmasini rivojlantiradi.**
- **O'quvchilarga turli nuqtayi nazarlarga hurmat bilan qarashni o'rgatadi.**
- **Murakkab muammolarni tahlil qilish va ularga yechim topish qobiliyatini oshiradi.**
- **Fikrlarini ifodalash va ularni asoslab berish qobiliyatini kuchaytiradi.**

O'qituvchining Bajarmog'i Kerak Bo'lgan Ishlar:

- **Tayyorlov:** Munozara uchun mos mavzuni tanlang va boshlang'ich savollarni tayyorlang.
- **Fikrlarni yig'ish:** O'quvchilarning mavzu bo'yicha dastlabki fikrlarini so'rab, ularni sinf bilan baham ko'rishini ta'minlang.
- **Munozarani boshqarish:** Har xil nuqtayi nazarlarni ilgari surib, muvozanatli munozara muhiti yarating.
- **Qayta baholash:** Munozara yakunida o'quvchilardan fikrlarining o'zgarib-o'zgarmaganini va nima uchun bunday bo'lganini yozib berishlarini so'rang.

OPINION DEVELOPMENT TECHNIQUE

The *Opinion Development Technique* enables students to express their initial thoughts on a topic and then revise or refine those views through reflection and discussion. This technique is particularly useful in promoting **critical thinking**, **empathy**, and the understanding of **diverse perspectives**.

Areas of Application:

Topics open to debate or with multiple viewpoints

Social studies, philosophy, ethics, and values education

Developing students' analytical and empathic thinking skills

Key Considerations:

- 1. Age-Appropriate Topics:**
The topic should align with students' cognitive and emotional maturity.
- 2. Engaging Content:**
Topics should be personally relevant or interesting to students.
- 3. Freedom of Expression:**
A safe classroom environment should be established where all opinions are respected.
- 4. Use of Logical Arguments:**
Students should be encouraged to support their views with well-reasoned arguments.
- 5. Reflection Time:**
At the end of the activity, students should be given time to reconsider and possibly revise their views.

Benefits:

- Promotes **critical thinking**
- Encourages **respect for differing perspectives**
- Enhances **analytical problem-solving** skills
- Strengthens students' ability to **articulate and defend** their opinions

Teacher's Responsibilities:

1. **Preparation:**
Select a thought-provoking and discussion-worthy topic. Prepare guiding questions.
2. **Initial Opinion Sharing:**
Ask students to write or state their initial thoughts on the topic.
3. **Moderating the Discussion:**
Facilitate balanced dialogue, ensuring all perspectives are heard and considered.
4. **Post-Discussion Reflection:**
Invite students to reflect on whether their opinions have changed and explain why.

Görüş geliştirme yöntemi ve örnek uygulamamız:
Fikrni rivojlantirish va bizning namunaviy amaliyotimiz:
Opinion Development Method and Sample Application

E-ÖĞRENME

E-Öğrenme (Elektronik Öğrenme), bilgi ve becerilerin dijital araçlar ve internet üzerinden öğrencilere sunulmasını sağlayan bir öğretim tekniğidir. Çevrimiçi platformlar, multimedya araçları, mobil uygulamalar ve sanal sınıf ortamları bu teknik kapsamında kullanılır.

Kullanım Alanları:

Uzaktan eğitim programları.

Karma öğrenme (blended learning) ortamları.

Çevrimiçi sertifika programları.

Dikkat Edilecek Noktalar:

1. İçerik Tasarımı: İçerik, öğrenci seviyesine uygun ve görsel açıdan etkileyici olmalıdır.
2. Teknolojik Altyapı: İnternet bağlantısı, cihazlar ve kullanılan yazılımlar sorunsuz çalışmalıdır.
3. Etkin Katılım: Öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak etkileşimli araçlar (quizler, anketler, forumlar) kullanılmalıdır.
4. Ölçme ve Değerlendirme: Süreçte öğrenci performansını değerlendirmek için uygun araçlar hazırlanmalıdır.
5. Erişim Kolaylığı: Öğrencilerin farklı cihazlardan kolayca erişebileceği bir platform kullanılmalıdır.

Faydası:

- Zaman ve mekandan bağımsız öğrenme imkanı sunar.
- Teknolojiye uyum becerisini geliştirir.
- Görsel ve işitsel materyaller sayesinde çoklu öğrenme yollarını destekler.
- Bireysel öğrenme hızına uygun bir ortam sağlar.
- Geniş bir kaynak havuzuna erişim imkanı verir.

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

1. İçerik Hazırlığı: Konuları basit ve anlaşılır şekilde dijital formata dönüştürmek.
2. Teknoloji Kullanımı: Kullanılacak platformları ve araçları iyi tanımak.
3. Etkileşim Sağlama: Öğrencilerle düzenli iletişim kurarak onların motivasyonunu yüksek tutmak.
4. Geri Bildirim: Ödev, quiz ve projelere hızlı ve yapıcı geri dönüşler yapmak.
5. Esneklik: Öğrencilerin bireysel öğrenme hızlarına uygun materyaller ve zaman planlaması yapmak.

E-TA'LIM

E-Ta'lim (Elektron o'rganish) — bu bilim va ko'nikmalarni raqamli vositalar hamda internet orqali o'quvchilarga yetkazishni ta'minlaydigan ta'lim uslubidir. Onlayn platformalar, multimedia vositalari, mobil ilovalar va virtual sinf muhitlari ushbu texnika doirasida qo'llaniladi.

Qo'llanilish sohalari:

Masofaviy ta'lim dasturlari

Aralash o'qitish (blended learning) muhitlari

Onlayn sertifikat dasturlari

E'tibor berilishi lozim bo'lgan jihatlar:

- Mazmunni loyihalash: Ta'lim materiali o'quvchilarning yoshi va darajasiga mos bo'lishi, shuningdek vizual jihatdan jozibador tarzda ishlab chiqilishi lozim.
- Texnologik infratuzilma: Internet aloqasi, qurilmalar va foydalanilayotgan dasturlar uzluksiz va ishonchli ishlashi zarur.
- Faol ishtirok: O'quvchilarning dars jarayoniga faol qatnashishini ta'minlaydigan interaktiv vositalar (testlar, so'rovnomalar, forumlar) qo'llanilishi kerak.
- Baholash va monitoring: Jarayonda o'quvchilarning natijalarini baholash uchun mos baholash vositalari ishlab chiqilishi kerak.
- Oson kirish imkoniyati: O'quvchilar har xil qurilmalardan bimalol foydalana oladigan platforma tanlanishi lozim.

Foydalari:

- **Vaqt va joydan qat'i nazar o'rganish imkonini beradi.**
- **Texnologiyaga moslashish ko'nikmasini rivojlantiradi.**
- **Ko'rgazmali va eshituv vositalari orqali ko'p yo'nalishli o'rganishni qo'llab-quvvatlaydi.**
- **Har bir o'quvchining individual o'rganish tezligiga mos muhit yaratadi.**
- **Keng ko'lamdagi manbaalarga kirish imkonini taqdim etadi.**

O'qituvchining Bajarmog'i Kerak Bo'lgan Ishlar:

- **Mazmun tayyorlash:** Mavzularni sodda va tushunarli shaklda raqamli formatga o'zgartirish.
- **Texnologiyadan foydalanish:** Ishlatiladigan platformalar va vositalarni yaxshi bilish.
- **O'zaro aloqani ta'minlash:** O'quvchilar bilan muntazam aloqa o'rnatish orqali ularning motivatsiyasini yuqori darajada saqlab qolish.
- **Fikr-mulohaza berish:** Uy vazifalari, testlar va loyihalarga tezkor va konstruktiv fikr bildirish.
- **Moslashuvchanlik:** O'quvchilarning individual o'rganish sur'atlariga mos materiallar va vaqt rejasini tuzish.

E-LEARNING

Definition:

E-learning (Electronic Learning) is an instructional technique that delivers knowledge and skills to students through digital tools and internet-based platforms. Online learning environments, multimedia tools, mobile applications, and virtual classrooms are frequently used within this approach.

Areas of Application:

Distance education programs

Blended learning environments

Online certificate courses

Key Considerations:

1. Content Design:

Materials must be tailored to the learners' level and should be visually engaging.

2. Technological Infrastructure:

Stable internet access, reliable devices, and functional software must be ensured.

3. **Active Engagement:**

Interactive tools such as quizzes, polls, discussion forums, and collaborative tasks should be integrated to promote active student participation.

4. **Assessment and Evaluation:**

Appropriate assessment tools should be designed to monitor and evaluate student performance during the learning process.

5. **Ease of Access:**

Platforms should be accessible across multiple devices to ensure flexibility for learners.

Benefits:

- Enables learning regardless of time and location
- Enhances technological literacy
- Supports multimodal learning through visual and auditory materials
- Adapts to individual learning paces
- Provides access to a wide range of resources

Teacher's Responsibilities:

1. **Content Development:**

Convert instructional materials into simple, comprehensible digital formats.

2. **Technology Proficiency:**

Become familiar with the platforms and tools being used.

3. **Maintaining Interaction:**

Communicate regularly with students to keep them motivated and engaged.

4. **Providing Feedback:**

Offer timely and constructive feedback on assignments, quizzes, and projects.

5. **Flexibility:**

Design materials and schedules that accommodate students' individual learning speeds and preferences.

KONUŞMA HALKASI

Konuşma halkası, öğrencilerin görüş farklılıklarını görmeye ve farklı görüşlere saygı gösterme davranışını geliştirmeye yarayan bir yöntemdir. Bu yöntemin bir amacı da sınıf içinde güven ve saygı atmosferi oluşturmak, öğrenciler arasında ilişkileri ve iletişimi geliştirmektir.

Konuşma halkası bir öykü, bir canlandırma, bir olay, bir resim vb. bir durumla ilgili yapılır. Önce öykü anlatılır, okunur, canlandırma izlenir ya da olay açıklanır. Konuşma halkası yönteminde katılımcılar kendilerini bu olayda, öyküde yer alan birinin yerine de koyarak düşündükleri için empati yetilerinin gelişmesi söz konusudur

Kullanım Alanları:

Eleştirel düşünme gerektiren tüm dersler

Türkçe, sosyal bilgiler, değerler eğitimi

Dikkat Edilecek Noktalar:

1. Alaycı, aşağılayıcı ve kırıncı sözler kullanılmamalı.
2. Konuşma nesnesi elde olmadan konuşulmamalı.
3. Konuşan kişi ile dinleyenler göz teması kurmalıdır.
4. Görüşlerin gerekçesi açıklanmalı.
5. Yanlışca söz hakkı geldiğinde konuşulmalı.

Faydası:

- **Demokrasi ve Saygı:** Her öğrencinin eşit şekilde konuşma hakkı olduğu için demokrasi ve karşılıklı saygıyı öğretir.
- **İfade Becerisi:** Öğrencilerin düşüncelerini düzenli bir şekilde ifade etmelerine olanak tanır.
- **Empati duygusunu geliştirir.**

Öğretmenin Yapması Gerekenler:

1. **Konuyu Belirlemek:** Öğrencilere üzerinde konuşacakları ilgi çekici ve tartışmaya açık bir konu seçmelidir.
2. **Sırayı Düzenlemek:** Halkada konuşma sırasını netleştirmeli, gerekirse bir nesne (örneğin bir top) ile sıranın kimde olduğunu göstermek için somut bir yöntem kullanılabilir.
3. **Kuralları Anlatmak:** Tartışma sırasında konuşmacının sözü kesilmemesi, herkesin sırasını beklemesi gibi temel kuralları belirtmelidir.

SUHBAT HALQASI

Suhbat halqasi – bu, o‘quvchilarga turli fikr farqlarini ko‘rish va boshqalarning fikrlariga hurmat bilan munosabatda bo‘lish ko‘nikmalarini rivojlantiradigan usuldur. Bu usulning yana bir maqsadi – sinf ichida ishonch va hurmat muhiti yaratish, o‘quvchilar o‘rtasidagi munosabat va muloqotni yaxshilashdir.

Suhbat halqasi bir hikoya, jonlantirish (dramatizatsiya), voqea, rasm va shunga o‘xshash bir holat atrofida tashkil etiladi. Avval hikoya aytiladi, o‘qiladi, sahna ko‘rinishi tomosha qilinadi yoki voqea bayon etiladi. Bu usulda ishtirokchilar o‘zlarini hikoya yoki voqeadagi qatnashgan shaxs o‘rniga qo‘yib o‘ylaganliklari sababli empatiya (hamdardlik) qobiliyatlari rivojlanadi.

Qo‘llash Sohalari:

Tanqidiy fikrlashni talab qiladigan barcha fanlar

O‘zbek tili (yoki ona tili), ijtimoiy fanlar, qadriyatlar ta’limi

E’tibor Berilishi Kerak Bo‘lgan Nuqtalar:

1. Masxaraomuz, kamsituvchi va ranjituvchi so‘zlardan foydalanilmasligi kerak.
2. Suhbat buyumini (so‘zlashish predmetini) olmasdan so‘zga chiqmaslik lozim.
3. So‘zlovchi bilan tinglovchilar o‘zaro ko‘z aloqasi o‘rnatishlari kerak.
4. Har bir fikr asoslantirilib, izoh berilishi lozim.
5. Faqatgina navbat kelganda so‘zga chiqish kerak.

Foydalari:

- **Demokratiya va hurmat:** Har bir o'quvchiga teng darajada fikr bildirish huquqi berilishi tufayli demokratiya va o'zaro hurmatni o'rgatadi.
- **Fikr ifodalash ko'nikmasi:** O'quvchilarga o'z fikrlarini izchil va ravon ifodalash imkonini beradi.
- **Empatiya hissini rivojlantiradi.**

O'qituvchining Bajarmog'i Kerak Bo'lgan Ishlar:

- **Mavzuni aniqlash:** O'quvchilarda qiziqish uyg'otadigan va muhokama qilishga ochiq bo'lgan mavzuni tanlashi lozim.
- **Tartibni tashkil etish:** Muhokama davomida so'zlashish navbatini aniq belgilashi, zarur bo'lsa, navbat kimda ekanini ko'rsatish uchun aniq bir usul (masalan, to'p) qo'llashi mumkin.
- **Qoidalarini tushuntirish:** Muhokama vaqtida so'zlovchining gapini bo'lmaslik, har bir o'quvchining navbatini kutishi kabi asosiy qoidalarini bayon qilishi kerak.

TALKING CIRCLE

Definition:

The *Talking Circle* is an instructional method designed to help students recognize differing perspectives and develop respectful communication. One of its core aims is to foster an atmosphere of trust and mutual respect within the classroom, while enhancing interpersonal relationships and communication among students.

It is typically based on a stimulus such as a story, role-play, event, or picture. The selected material is first presented—either read aloud, dramatized, or described—and then followed by a structured discussion. Since participants are encouraged to put themselves in the place of characters or people involved, the method significantly contributes to the development of empathy.

Areas of Application:

Any subject requiring **critical thinking**

Especially effective in **Turkish language, social studies, and values education**

Key Considerations:

1. **Respectful Communication:** Derogatory, mocking, or hurtful language must be avoided.
2. **Use of Talking Object:** No one should speak without holding the designated talking object (e.g., a ball).
3. **Active Listening:** Eye contact should be maintained between the speaker and listeners.

4. **Justification of Views:** Students should explain the reasons behind their opinions.
5. **Speaking in Turn:** Students should speak only when it is their designated turn.

Benefits:

- **Democratic Environment:** Ensures equal speaking opportunity for all, fostering democratic values and mutual respect.
- **Expression Skills:** Encourages students to articulate their thoughts in an organized manner.
- **Empathy:** Enhances the ability to understand and share the feelings of others.

Teacher's Responsibilities:

1. **Topic Selection:** Choose a thought-provoking and engaging topic that invites diverse viewpoints.
2. **Organize the Circle:** Clearly define the speaking order. If needed, use a physical object (e.g., a ball) to indicate whose turn it is to speak.
3. **Establish Rules:** Clearly explain basic discussion rules—such as not interrupting others, listening attentively, and waiting for one's turn.

KAYNAKÇA

“References”

MEB. (2020, 15 Haziran). Öğretim yöntem ve teknikleri. Milli Eğitim Bakanlığı.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2017). Öğretim yöntem ve teknikleri modülü (Hizmet içi eğitim materyali). <https://tegm.meb.gov.tr>

Açık Ders Malzemeleri Projesi. (n.d.). Eğitim fakültesi öğretim yöntemleri ders notları. Anadolu Üniversitesi. <https://acikders.anadolu.edu.tr/>

Hazal Suludağ Yavuz

1996 yılında Ankara'nın Polatlı ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Ankara'da tamamladı. Yükseköğrenimini Uludağ Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nde iyi bir dereceyle bitirdi. Ardından İstanbul Üniversitesi'nde "Anlayarak Hızlı Okuma Eğitimliği" eğitimi aldı. Sekiz yıldır öğretmenlik yapmaktadır.

Türkiye'de British School'da, İstanbul'daki çeşitli fen liselerinde ve köklü kolejlerde görev aldı. 2022 yılında devletlerarası bir görev kapsamında Özbekistan'a geldi ve burada Harezm Vilayeti Pedagogik Maharet Merkezi'nde metodist olarak çalışmaya başladı.

Yükseköğrenimine devam eden öğretmen, 2025 yılında Uludağ Üniversitesi Yabancılar Türkçe Öğretimi biriminden aldığı eğitim ile "Yabancılar Türkçe Öğretimi Eğitimliği Sertifikası"nı almayı hak kazandı.

Hâlen Özbekistan'da yaşamını sürdürmekte ve mesleki çalışmalarına devam etmektedir.

Hazal Suludağ Yavuz

She was born in 1996 in the Polatlı district of Ankara. She completed her primary and secondary education in Ankara. She graduated with distinction from the Department of Turkish Language Teaching at Uludağ University. Subsequently, she received training in "Speed Reading with Comprehension Instruction" at Istanbul University. She has been working as a teacher for eight years.

She held teaching positions at the British School in Turkey, as well as at various science high schools and established private institutions in Istanbul. In 2022, as part of an interstate assignment, she moved to Uzbekistan, where she began working as a methodologist at the Pedagogical Skills Center in the Khorezm region.

Currently pursuing postgraduate studies, she obtained the "Certificate in Teaching Turkish as a Foreign Language" in 2025, following training provided by the Turkish Language Teaching Center at Uludağ University.

She is currently residing in Uzbekistan and continues her professional activities.

Salayev Jasurbek Komilovich

Xorazm viloyati Pedagogik mahorat markazi direktori, iqtisodiyot fanlari falsafa doktori, faxriy professor, Xalq deputatlari Xiva shahar Kengashi deputati

Salae Jasurbek Komilovich 1982-yil 7-sentyabrda Xiva shahrida ziyolilar oilasida tug'ilgan. 2006-yil Urganch Davlat Universiteti "Kasb ta'limi (Buhgalteriya hisobi va audit)" mutahassislignini tamomlagan.

2008-yilda Toshkent Irrigatsiya va Melioratsiya Instituti ZEF/UNESCO xalqaro loyihasi "Tarmoqlar iqtisodi" mutaxassislign bo'yicha magistraturani tamomlagan.

2009-2011-yillarda Germaniyaning Weihestephan Universiteti magistraturani, LOGO e.V. xalqaro loyihasi doirasida Honig Mehler GmbHda mutahassilik amaliyotini va Germaniya Myunxen Falsafa Universitetlarida tahsil olgan.

2011-2013-yillarda Xiva tumani hokimligi tashkiliy-nazorat guruhi yetakchi mutaxassisi, Xiva pedagogika kolleji "Iqtisodiyot asoslari" fani o'qituvchi, Xiva pedagogika kasb-hunar kollejining Jismoniy tarbiya bo'limi boshlig'i, 2014-2018 yillarda Xiva pedagogika kolleji O'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari, 2018-2024 yillarda Xiva pedagogika kolleji direktori lavozimlarida faoliyat yuritgan.

2024-yildan Xorazm viloyati Pedagogik mahorat markazi direktori lavozimida faoliyat olib bormoqda. Oilali, turmush o'rtog'i bilan uch nafar farzandlarni tarbiyalamoqda.

Salae Jasurbek Komilovich

Director of the Khorezm Regional Center for the Development of Pedagogical Skill, PhD in Economics, Honorary Professor, Deputy of the Khiva City Council of People's Deputies.

Salae Jasurbek Komilovich was born on September 7, 1982, in the city of Khiva, into a family of intellectuals. In 2006, he graduated from Urgench State University with a degree in Vocational Education (Accounting and Auditing). In 2008, he completed his master's degree in the field of "Sectoral Economics" under the ZEF/UNESCO international program at the Tashkent Institute of Irrigation and Melioration.

From 2009 to 2011, he pursued postgraduate studies at Weihestephan University in Germany, completed a professional internship at Honig Mehler GmbH under the LOGO e.V. international project, and also studied at the Universities of Philosophy in Munich, Germany.

Between 2011 and 2013, he served as a leading specialist in the Organizational and Control Group of the Khiva District Administration, and subsequently held various academic and administrative roles at the Khiva Pedagogical College, including Lecturer in "Fundamentals of Economics," Head of the Department of Physical Education, and from 2014 to 2018, Deputy Director for Academic Affairs. From 2018 to 2024, he served as Director of the Khiva Pedagogical College.

Since 2024, he has been serving as the Director of the Khorezm Regional Center for the Devel